

دانش و توسعه

مجله دانشکده علوم اداری و اقتصادی
(علمی - پژوهشی)
ISSN:2008-1456

بهار ۱۳۸۷

شماره ۲۲، سال پانزدهم

فهرست مندرجات

صفحه	نویسنده	عنوان
۸		پادشاهت سوریه
۲۱	دکتر حمید توپش، دکتر محسن مهرزاد، حضرت آ. عینی فردا، مریم کشاورزان	از توسعه قدرت نفت به رشد اقتصادی برخی کشورهای OECD، وسیله تصریح مورخین قدرت نفت
۲۹	دکتر محمود هوتن، دکتر مسما علی فلاس، سیده توکلی لوجانی	تحلیل نمودار اجزای در اقتصاد ایران با استفاده از فیلتر هادریک-پرسکوت
۵۷	دکتر حسن یونس، دکتر سید کامیل طوس، سیم مرعسی	نقش کسب و کارهای اقتصادی در فرایند تکمیل بازار مشترک اسلامی با تأکید بر بخش کشاورزی
۸۷	علی لنگه روستا	بررسی نقش بازار بورسی جهانی استخراج از چوبس در توسعه بازار سرمایه در ایران
۱۰۹	دکتر احمد صابانی، اردشیر مهری	مکان‌یابی و ارزیابی اقتصادی ایجاد مراکز جمع‌آوری شیر در استان خراسان
۱۲۹	سیم میلانی لاری، دکتر مجید صابانی	بررسی آثار آزادسازی بر اشتغال‌زایی صنعت بیمه ایران
۱۴۹	غلامرضا ملکان زاده	ارزیابی و رتبه‌بندی سطح فناوری صنایع شایع صنعتی منتخب استان خراسان با استفاده از روش TOPSIS
۱۶۹	احمد مومنانی، علی امین‌مقدم، مسما علی قدریان، رضا شریفان	ارائه معیار برای قیمت‌گذاری دانش غیر محصور آلات آزمایشی
۱۸۷	دکتر مهدی عبدالستار مشاهدی	سنجش رضایتمندی بخش خصوصی از مدیریت اقتصادی دولت
۲۱۹	پرویز حسن مهری	آشنایی با اقتصاد دانش‌محور در جهان

این نشریه هر سه ماه یک بار به وسیله دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه فردوسی مشهد چاپ و منتشر می‌شود.

مجله دانشکده علوم اداری و اقتصادی

شماره ۲۲، سال پانزدهم

بهار ۱۳۸۷

KNOWLEDGE & DEVELOPMENT

JOURNAL OF FACULTY OF ECONOMICS AND ADMINISTRATIVE SCIENCES

No.22, Vol .15

April 2007

Contents

<i>The Impact of Oil Prices on Economic Growth: A Non-linear Specification</i>	<i>Dr. Hamid Abrishami</i>	<i>Dr. Mahssen Mehrara</i>
	<i>Dr. Hajjandollah Ghanimifard</i>	<i>Maryam Keshavarzian</i>
<i>The Analysis of Business Cycles in Iran Economy Using Hodrick-Prescott Filter</i>	<i>Dr. Mahmud Hooshmand</i>	<i>Dr. Mohammad Ali Fallahi</i>
	<i>Sepide Tavakoli Ghosheh</i>	
<i>The Role of Contiguity in the Establishment of Economic Blocks among OIC Countries (With Emphasis on the Agricultural Sector)</i>	<i>Dr. Hossein Pirasteh</i>	<i>Dr. Seyed Kamal Tayebi</i>
	<i>Amir Hozzamani</i>	
<i>Study of Security Market Role of Stock Exchange on Iranian Capital Market Development</i>	<i>Ali Takrousta</i>	
<i>Economic Localization and Evaluation in Creating of Milk Gathering Center in Khorasan Province</i>	<i>Dr. Ahmad Sabahi</i>	<i>Ardeshir Mehri</i>
<i>Study of Liberalization on Employment Creation in Iranian Insurance Industry</i>	<i>Nasim Millaati Jari</i>	<i>Dr. Magid Sumati</i>
<i>Technology Assessment in Selected Industrial Branches of Khorasan using TOPSIS Method</i>	<i>Gholamreza Malekzadeh</i>	
<i>A Model for Chemical Products Know-how Pricing</i>	<i>Ahmad Mousavi</i>	<i>Ali Aminmoghadam</i>
	<i>Abassali Ghadirian</i>	<i>Reza Bandarian</i>
<i>Measuring Private Sector Satisfaction from Economic Management of Public Sector</i>	<i>Dr. Mahdi Khodapourast Mashhadi</i>	

Website://jm.um.ac.ir

E-mail:Danesh24@um.ac.ir

باسم‌الله‌الرحمن‌الرحیم

دانش و توسعه

مجله دانشکده علوم اداری و اقتصاد

صاحب امتیاز: دانشگاه فردوسی مشهد

مدیر مسئول: دکتر محمد حسن مهدوی عادل

مؤلف: دکتر محمود هوشمند

هیات تحریریه:

نام و نام خانوادگی	رشته تحصیلی	درجه علمی	محل خدمت
دکتر حمید ابریشی	اقتصاد	استاد	دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران
دکتر صادق پختیاری	اقتصاد	استاد	دانشکده علوم اداری و اقتصاد دانشگاه اصفهان
دکتر منی جهانگیری	اقتصاد	استاد	دانشکده حسابداری و مدیریت دانشگاه شهید بهشتی
دکتر احمد جعفری صمیمی	اقتصاد	استاد	دانشکده اقتصاد دانشگاه مازندران
دکتر حبیب ا. دهانی	مدیریت	دانشیار	دانشکده علوم اداری و اقتصاد دانشگاه فردوسی مشهد
دکتر سیدارشد دهقان	اقتصاد کشاورزی	استاد	دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی مشهد
دکتر مصطفی سلیمی فر	اقتصاد	دانشیار	دانشکده علوم اداری و اقتصاد دانشگاه فردوسی مشهد
دکتر رامپور صدرنوی	اقتصاد	استاد	دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد
دکتر عبدالرضا زارکن‌الدین افشاری	توسعه روستایی	دانشیار	دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس
دکتر منصور زورانداد	اقتصاد	دانشیار	دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی دانشگاه شهید چمران اهواز
دکتر علیرضا طالقانی	مدیریت	دانشیار	دانشکده مدیریت دانشگاه تهران
دکتر حبیبعلی کوهستانی	مدیریت رفاهی	استاد	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه فردوسی مشهد
دکتر فرانعم گرجی	اقتصاد	دانشیار	دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران
دکتر محمدرضا الطمعی پور	اقتصاد	دانشیار	دانشکده علوم اداری و اقتصاد دانشگاه فردوسی مشهد
دکتر احمد مجاهد	اقتصاد	استاد	دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی
دکتر سعید مرادپوری	مدیریت رفتار سازمانی	دانشیار	دانشکده علوم اداری و اقتصاد دانشگاه فردوسی مشهد
دکتر محمد حسن مهدوی عادل	اقتصاد صنعتی	دانشیار	دانشکده علوم اداری و اقتصاد دانشگاه فردوسی مشهد
دکتر محمد نهارندیان	اقتصاد	استادیار	پژوهشگاه علوم انسانی ایران
دکتر محمود هوشمند	اقتصاد	دانشیار	دانشکده علوم اداری و اقتصاد دانشگاه فردوسی مشهد

ویراستار فارسی: مصطفی کدکی

مدیر اجرایی: محمد بیانی

چاپ: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد

نشانی: مشهد صندوق پستی ۱۳۵۷ کد پستی ۹۱۷۷۹۲۸۹۵۱

آدرس اینترنتی: <http://jms.um.ac.ir>

ویراستار انگلیسی: دکتر جعفر خیرخواهان

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شماره پروانه: ۱۳۴/۱۰۳۵۲ - ۷۷/۱۰۰۸

قیمت: ۳۰۰۰ ریال (برای دانشجوین ۱۰۰۰ ریال)

پست الکترونیکی: dmesht24@sum.ac.ir

(دریافت مقالات فقط بصورت الکترونیکی امکان پذیر است)

بر اساس نامه شماره ۳۶۹۱-۱۱۸۶ مورخ ۸۳/۳/۱۶ کمیسیون نشریات علمی کشور، مجله

دانش و توسعه دارای درجه علمی - پژوهشی است.

داوران مقالات این شماره

استاد دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران	دکتر حمید ابریشمی
دانشیار دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران	دکتر ابوالقاسم مهدوی
استادیار دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران	دکتر نیکو انبال
دفتر مرکزی بیمه اقتصاد نوین	دکتر سید محمد عباس زاهدگان
استاد دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه اصفهان	دکتر صادق بختیاری
دانشیار دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه شیراز	دکتر نظام‌الدین قبه
استادیار دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی	دکتر فتح‌الله ناری
استادیار دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی	دکتر مصطفی شریف
دانشیار دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی	دکتر سعید مشیری
استادیار دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی	دکتر نادر مظلومی
دانشیار دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی	دکتر حمید ناظمیان
مری دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه فردوسی مشهد	آقای نفی ابراهیمی سالاری
استادیار دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه فردوسی مشهد	دکتر سیدحسین حسینی
استادیار دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه فردوسی مشهد	دکتر مهدی خدایرست مشهدی
دانشیار دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه فردوسی مشهد	دکتر مصطفی سلیمی فر
استادیار دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه فردوسی مشهد	دکتر احمد سینی
مری دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه فردوسی مشهد	آقای عباسعلی لطفی
دانشیار دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه فردوسی مشهد	دکتر محمدحسین مهدوی عادل
استادیار دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه فردوسی مشهد	دکتر علی اکبر ناجی میرانی
دانشیار دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه فردوسی مشهد	دکتر محمود هوشمند

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان	نویسنده
۸	یادداشت سردبیر	
۱۱	اثر نوسانات قیمت نفت بر رشد اقتصادی برخی کشورهای OECD: وسیله تصریح غیرخطی قیمت نفت	حمید ابریشمی، محسن مهرآراء حجت‌الله قنبری فرد، مریم کشاورزبان
۲۹	تحلیل ادوار تجاری در اقتصاد ایران با استفاده از فیلتر هاندریک برسکات	دکتر محمود هوشمند، دکتر مصدق‌علی فلاحتی، سیده نوکللی فوجانی
۵۷	بلوک‌بندی اقتصادی در قرابت تشکیل بازار مشترک اسلامی با تأکید بر بخش کشاورزی	دکتر حسین بیراسته، دکتر سید کمیل طیبی، امیر هراتمی
۸۷	بررسی نقش بازار اوراق بهادار خارج از بورس بر توسعه بازار سرمایه در ایران	علی نکه روستا
۱۰۹	مکان‌یابی و ارزیابی اقتصادی ایجاد مراکز جمع‌آوری شیر در استان خراسان	دکتر احمد صباغی، اردشیر مهری
۱۲۹	بررسی آثار آزادسازی بر اشتغال‌زایی صنعت پنبه ایران	نسیم میلادی لاری، دکتر سعید صامعی
۱۴۹	ارزیابی و رتبه‌بندی سطح فناوری شش شاخه صنعت متحف استان خراسان با استفاده از روش TOPSIS	غلامرضا ملک زاده
۱۶۹	ارائه مدلی برای قیمت‌گذاری دانش فنی محصولات شیمیایی	احمد موسایی، علی امین‌مقدم، حسانعلی قدری‌پاز، رضا بندریان
۱۸۷	سنجش رها‌یابندگی بخش خصوصی از مدیریت اقتصادی دولت	مهدی خدایرست مشهدی
۲۱۹	آشنایی با اقتصاددانان معروف جهان	بهروز حسینی مهمویی

سنجش رضایتمندی بخش خصوصی از مدیریت اقتصادی دولت*

مهدی خداپرست مشهدی**

تاریخ ارسال:

تاریخ پذیرش:

چکیده

بخش خصوصی در فرآیند تامین معاش خود به دنبال نفع شخصی خویش است. طبیعی است او می‌تواند در مسیر هدف خصوصی خود و یا هدف اجتماعی جامعه نیز گام بردارد. با فرض ثبات بقیه موارد؛ انتخاب هر یک از این دو حالت، تابع میزان سودی است که می‌تواند از محیط مدیریت اقتصادی دولت ساخته کسب کند. بنا به فرض، دولت بر تامین منافع جامعه و بخش خصوصی بر تامین منافع خود تکیه دارند. اگر دولت بخواهد بخش خصوصی انتخاب اجتماعی را بر انتخاب خصوصی ارجح بداند باید فضای مدیریت اقتصادی جامعه را برای آن مناسب سازی کند. این تحقیق پس از بررسی مدل‌های امنیت اقتصادی به عدم تکافوی آنها با توجه به اقتصاد حقوق و اقتصاد توسعه رای می‌دهد و سرانجام از منظر قانون اساسی و ظایف مدیریت اقتصادی دولت در جهت مشارکت بیشتر بخش خصوصی در روند توسعه کشور را نظریه‌پردازی می‌نماید و ابزارهای آن را نشان می‌دهد.

شاکله این نظریه، توقعات "اقتصادی - اجتماعی" دولت از بخش خصوصی را در ابعاد "مصرف"، "تولید" و "سرمایه‌گذاری" معرفی می‌کند و بخش خصوصی نیز در مقابل، توقعات حقوقی - اقتصادی خود را در ابعاد تامین سه گروه حقوق؛ (ایمنی بخش، رقابتی و توسعه‌افزا) که از متن قانون اساسی استخراج پذیر ساخته است مطرح می‌نماید.

سنجش میزان تامین این دو انتظار متقابل در یک میثاق ملی؛ از هر دو منظر (دولت و بخش خصوصی) قابل ارزیابی است، اما این تحقیق صرفاً خود را به ارزیابی ادراکات بخش خصوصی از عملکرد مدیریت اقتصادی دولت محدود می‌کند. سپس در چارچوب مدل طراحی شده به معرفی میزان نسبی رضایتمندیهای ایجاد شده در کاربرد هر یک از ابزار (آموزشی، اجرایی و اصلاح‌گرانه)، برای تامین هر

---

* این تحقیق توسط موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی تامین مالی شده است و نویسنده از این موسسه و خدمات مشاوره حقوقی عبدالرضا جوان جعفری و مشاوره اقتصادی محمدعلی فلاحتی سپاسگزار است.
**استادیار و مدیر گروه اقتصاد، دانشکده علوم اداری و اقتصاد دانشگاه فردوسی مشهد

یک از حقوق، (ایمنی بخش، رقابتی و توسعه‌افزا) در هر یک از ابعاد (مصرف، تولید و سرمایه‌گذاری)؛ می‌پردازد و نشان می‌دهد دولت در شرایطی که توقع همراهی بخش خصوصی در کاهش یا حل مشکلات اجتماعی (اشتغال، رشد و ترازپرداخت‌ها) را دارد؛ تا چه حد در تامین ابعاد مختلف انتظارات بخش خصوصی موفق بوده است و نتیجه می‌گیرد دولت برای جلب مشارکت بیشتر بخش خصوصی در فرایند توسعه اقتصاد اجتماعی باید در کدام متغیرهای کنترلی (قانونی و ابزاری) سرمایه‌گذاری بیشتری بنماید.

واژگان کلیدی: بخش خصوصی - امنیت اقتصادی - دولت - قانون اساسی - بخش رضایتمندی - مدیریت اقتصادی - حقوق اقتصادی - توسعه اقتصادی.

طبقه‌بندی JEL: Q۵۸, Q۵۶, Q۵۱, H۱۱, H۲۳, H۳۲, H۴۱, K۱۰, K۳۱, K۳۲, P۱۱, P۲۱, P۲۳, P۵۳, P۴۲

مقدمه

این تحقیق به دنبال پاسخ به این سؤال است که چرا بخش خصوصی در اقتصاد ایران کمتر در فعالیت‌های اشتغال‌زا، با ارزش افزوده بالا و ارزآور برای رشد اقتصاد اجتماعی کشور مشارکت می‌کند و به فعالیت‌هایی در ابعاد مصرف، تولید و سرمایه‌گذاری رو می‌آورد که کمتر از منظر اقتصاد اجتماعی مطلوب برداشت می‌شوند.

در این راستا بخش ادبیات موضوع به بررسی دلایل این رفتار در ادبیات امنیت اقتصادی می‌پردازد. و ضعف دلالت‌های مدل‌های تامین امنیت اقتصادی را با کمک منطق اقتصاد حقوق و اقتصاد توسعه در چارچوب اقتصاد نونهادگرایی می‌کاود. مسأله مورد بررسی در این تحقیق با این فرض مطرح می‌شود که دولت متقاضی کمک بخش خصوصی در تامین اهداف اشتغال‌زایی، رشد اقتصادی و تراز پرداخت‌های خارجی است. اما بخش خصوصی در حد مورد نیاز مشارکت ندارد و بنابراین دولت نیازمند همراهی بیشتر بخش خصوصی است.

بخش نظریه تحقیق با انتخاب مفروضات خاصی به استخراج قواعد اقتصادی برآمده از میثاق اجتماعی (قانون اساسی) بین دولت و ملت (بخش خصوصی) از منظر اقتصادی می‌پردازد و با استخراج مفاهیمی (حقوقی - ابزاری) توقعات تحقق‌پذیر بخش خصوصی از دولت را برای تحقق اهداف اجتماعی اشتغال، رشد و ارزآوری معرفی می‌نماید و آنها را در چارچوب مشوق‌ها و تهدیداتی که مقوم یا تضعیف‌کننده تحقق اهداف بالا هستند جای می‌دهد. در بخش روش‌شناسی نحوه جمع‌آوری اطلاعات و پردازش آنها معرفی می‌شود و در پایان این مقاله الگوی تحقیق با نظر سنجی از عواملان بخش خصوصی میزان رضایت حاصله را نشان می‌دهد.

ادبیات موضوع

اخیراً برخی مطالعات اقتصادی - اجتماعی در بانک جهانی (۱۹۹۸) و صندوق بین‌المللی (۱۹۹۸) بر وجود برخی ناامنی‌های اقتصادی و اثرات سو؟ آن در عملکرد بخش خصوصی کشورهای در حال توسعه، دلالت دارد. اما این شواهد محدود به منابع خارجی نیست، مقاله‌ای فارسی تحت عنوان "مدیریت اقتصادی و امنیت سرمایه‌گذاریهای خصوصی در مسیر برنامه‌های عمرانی کشور"؛ به این موضوع در اقتصاد ایران اشاره دارد (خداپرست، ۱۳۷۷). اما بحث ناامنی‌های اقتصادی، گرچه بحث مهمی است اما در باز کردن دامنه این سؤال، چندان کارساز نیست. زیرا اولاً هر کسی از ناامنی اقتصادی برداشتی دارد که با برداشت دیگری متفاوت است (خداپرست، ۱۳۷۷؛ کاتوزیان، ۱۳۷۴؛ صادقی تهرانی، ۱۳۷۹). ثانیاً، در مورد رقابت یا حمایت نیز دامنه ادبیات موضوع بسیار گنگ و مبهم است؟ و معمولاً حمایت را بر رقابت اولویت می‌دهند، در حالی که در این تحلیل مرز رقابت‌آفرینی مقدم بر حمایت است و گرنه حمایت، پس از مدتی؛ مقبولیت خود را از دست می‌دهد. (تجربه حمایت از تولیدات ایران خودرو در اتومبیل پیکان). ثالثاً؛ مباحث معمولاً در حد تحلیل‌های قانون حمایت از مصرف‌کنندگان دنبال می‌شود، مانند لویح بررسی حقوق مصرف‌کنندگان در مجلس شورای اسلامی و کارهای انجام شده در این راستا (سالکی، ۱۳۶۵؛ سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۷۸؛ خداپرست، ۱۳۷۸)؛ ولی دامنه مورد بررسی در این تحلیل، حقوق اقتصادی است، که دامنه‌ای فراتر از توانمندی قانونی می‌طلبد و دامنه اخلاق و ارزش‌ها را نیز در برمی‌گیرد (سن، ۱۹۹۹؛ یشربی قمی، ۱۳۷۴؛ کاتوزیان، ۱۳۷۶).

دامنه نگاه به حقوق اقتصادی در ادبیات موضوع، بطور معمول؛ حقوقی را در بر می‌گیرد که امنیت مالی و جانی افراد را در مبادلات پوشش می‌دهد و در همین راستا است که هدف قواعد حقوقی را رفع مخاصمات مبادلاتی تعریف کرده‌اند. به‌علاوه بسیاری از این نگرش‌های حقوقی در جست‌وجوی استفاده از این ایده‌ها در جهت توسعه اقتصادی نبوده و نهایتاً فلسفه عدم تضييع حق عامل اقتصادی در روابط فیما بین عاملان اقتصادی، و یا روابط مبادلاتی موضوع مطالعه آنهاست (مورتون و کوهن، ۱۹۷۱؛ جنینگز، ۱۹۹۷، کیائی، ۱۳۷۸). علاوه بر آن رویکرد فلسفی ناصر کاتوزیان (۱۳۵۷) غنای خاصی دارد. در باب حقوق عاملان بخش عمومی و ارتباط آنها با بخش خصوصی، حاکی از آن است که معمولاً دولت همان مسئولیتی را ندارد که دو عامل اقتصادی (حقیقی یا حقوقی بخش خصوصی) در روابط متقابل خود باید رعایت کنند. بنابراین این بخش عمومی از حمایت‌های قانونی بیشتری برای خود، در ارتباط با بخش خصوصی، برخوردار است (پازوکی، ۱۳۵۵؛ فرشاد یکتا، ۱۳۵۶؛ تانزی، ۱۳۷۰).

در این تحقیق اندیشه نهادگرایانه نورث (۱۳۷۸؛ ۱۳۷۷)، رنانی (۱۳۷۸)، خداپرست (۱۳۷۹) از

نظر مفهومی، فضائی را معرفی کرد تا در جستجوی نهادهای توسعه‌زا و ضد آن باشیم، و نوشته‌های (استیفن، ۱۹۸۸؛ بوکانون، ۱۹۹۳؛ فریدمن، ۱۹۹۳؛ استیگلیتز، ۱۹۹۷؛ آلچیان، ۱۹۹۳؛ اسکالی، ۱۹۹۲ و ۱۹۹۲؛ سازمان ملل متحد، ۱۹۹۶) زمینه ساز تهیه چارچوب تحلیل علمی این مقاله گردید. وجود نهادهای موفق در کشورهای آسیای جنوب شرقی و تحلیل ارتباطات بخش خصوصی و عمومی، در این کشورها (علی‌پور تهرانی، ۱۳۷۲؛ شریف النسبی، ۱۳۷۵؛ نقی‌زاده، ۱۳۶۶؛ کوتارو سوزومورا، ۱۳۷۹؛ استرن و استیگلیتز، ۱۳۷۹)؛ زمینه مطالعات حقوق بخش خصوصی را در ارتباط با دولت ایران نیز گشود و بر اعتبار تداوم این نگرش افزود.

رویکرد اقتصاد مدیریتی به تحلیل؛ ضرورت مطالعات مدیریتی را اجتناب‌ناپذیر ساخت. رویکرد سیستمی (دوران، ۱۳۷۶) و کاربرد آن در مدیریت توسعه؛ مورد استفاده قرار گرفت تا بین نظام اجرایی و آموزشی دولت در تامین انواع حقوق اقتصادی، و ساز و کارهای بازخور اصلاحات اقتصادی، پیوند زند. بنابر این ثمره کار، رهنمودهای اقتصادی را به‌مراه رهنمودهای حقوقی و مدیریتی خواهد داشت. نگاه از پایین به بالای بکر (۱۹۹۳) مدیریت‌پذیری بخش خصوصی را میسر ساخت.

مسئله مورد بررسی

انتخاب نقش‌های جمعیت فعال از نظر اقتصادی، می‌تواند عامل توسعه بوده، یا اثر ضد توسعه‌ای داشته باشد و یا اثرات آن از نظر توسعه خنثی باشد. از نظر اقتصاددان‌ها، نقشها یا انتخاب‌هایی مناسب است که در توسعه ایفای نقش کند و مابقی نقش‌ها را باید تضعیف کرد و در غیر اینصورت، بخش خصوصی نمی‌تواند به ایفای نقش‌هایی پردازد که راهگشای توسعه است. به‌عنوان مثال، در طرح ساماندهی اقتصادی، عواملان اقتصادی بخش خصوصی می‌توانند در موارد زیر به بخش عمومی کمک ذی‌قیمتی بنمایند:

۱- تامین اشتغال و کاهش نرخ بیکاری

۲- تامین منابع برای سرمایه‌گذاری و رشد تولید

۳- رفع مشکل تراز پرداخت‌های ارزی

به‌نظر می‌رسد، مدیریت اقتصادی کشور در مدیریت اقتصادی خود از روشی بهره می‌گیرد که در آن عواملان اقتصادی مانند عوامل فیزیکی در برابر محرک‌های اقتصادی سیاستهای پولی، بانکی، مالی، گمرکی؛ نقش انفعالی دارند و بنابراین کافی است که محرک‌ها درست انتخاب شوند. این نگاه آمرانه به اقتصاد از این دید نگاه می‌کند که عواملان اقتصادی خود حق ارائه واکنش‌های بازخوردی مکرر نسبت به سیاست‌های دولت ندارند بلکه کافی است درد شناسی از طریق دستگاه‌های اجرایی اعمال و پیگیری شود و نسخه‌های اقتصادی بر اساس مفروضات علمای قوم پیچیده

گردد، اما این تحلیل از این زاویه شروع می‌کند که عاملان اقتصادی، افرادی هستند که واکنش‌های آنها از تحلیل‌های سود و زیان خود آنها نسبت به پذیرش و یا رد یک سیاست برمی‌خیزد و آنچه سیاستمداران اقتصادی دیکته می‌کنند که اینگونه رفتار کنید، لزوماً منفعت آنها را تامین نمی‌کند. زیرا در غیر اینصورت لزومی نداشت اطاعت‌پذیری بخش خصوصی نسبت به اهداف برنامه روند نزولی داشته باشد. زیرا اطاعت‌پذیری آنها از ساز و کاری به نام نفع شخصی تبعیت می‌کند و الزامی به تبعیت از خواست‌های دولت که دنبال منافع اجتماعی است؛ ندارد. آنچه این تحلیل حقوق اقتصادی در جست‌وجوی آن است که برای آن پاسخی در خور بیابد این که؛ چگونه می‌توان درجه اطاعت‌پذیری عاملان اقتصادی را بالا برد و درجه همراهی و یا تقارب منافع خصوصی و اجتماعی را افزود؟ و بدین ترتیب، نسخه‌های توسعه اقتصادی را از تک بعدی بودن رها کرد، و برای توسعه کشورهای در حال توسعه، نسخه‌ای جامع‌تر و ثمربخش‌تر یافت؟

ابعادی که در این پژوهش ملاک بررسی قرار گرفته است به شرح زیر است:

چگونه می‌توان با کمک تحلیل‌های حقوق اقتصادی، توقعات اساسی زیر را در طرح ساماندهی و برنامه سوم از طریق تحلیل‌های نهادی، تامین‌کننده حقوق مردم؛ امکان‌پذیرتر ساخت. و اهدافی چون افزایش صادرات و کاهش واردات، افزایش سرمایه‌گذاری مولد و کاهش مصرف، و بالاخره انتخاب فناوری کاربر فکری و یا اشتغال‌زا به جای سرمایه‌بر؛ را در دستور کار عاملان اقتصادی قرار داد و به تصحیح رفتار عاملان اقتصادی در انتخاب نوع کالاهای مصرفی (داخلی و خارجی)؛ انتخاب نوع سرمایه‌گذاری (مولد و غیرمولد)؛ انتخاب نوع کارآفرینی (مولد و غیرمولد) و انتخاب نوع تولید (ضروری و غیرضروری) امید بست.

چارچوب نظری

الف - مفروضات الگوی حقوق اقتصادی

- ۱- عاملان اقتصادی رفتاری عقلایی دارند و بر اساس منطق سودآوری و یا رضایت‌آفرینی ناشی از اقدامات خود عمل می‌کنند.
- ۲- دولتمردان حقوق اقتصادی متعددی (رابطه حقوقی دولت و ملت) را بر اساس تعهدات ناشی از دریافت مالیات‌ها و سایر عواید دولت مثل عواید نفتی، تامین می‌کنند.
- ۳- منشا خدمات تشویقی و مدیریت اقتصادی دولت؛ این استدلال است که دولت وارد سرمایه‌گذاری جدیدی با بخش خصوصی می‌شود و به خاطر مشارکت این بخش با جامعه و سودآوری اجتماعی به آن پاداش اضافی می‌دهد. به عبارت دیگر این حقوق جنبه استحقاقی دارد که دولت باید آن را تامین کند.

- ۴- منشاء تمامی حقوق تعریف شده، قانون اساسی است. و بنابر این خارج از آن انتظاراتی تعریف نشده است.
- ۵- رفتار یا نقش عامل اقتصادی در نقطه مبادله مورد بررسی قرار می‌گیرد و بنابر این دولت بر اساس اصل گسترش رقابت‌های اقتصادی در بازارهای مختلف، طرفین عرضه و یا تقاضا را در رفتار یک عامل اقتصادی مد نظر قرار نمی‌دهد بلکه تنها به ثمره بازار در نقطه تعادل مبادلاتی توجه دارد
- ۶- الگوی تحلیل نگرش مدیریت نهادی را در زمینه‌های مختلف از زبان عاملان اقتصادی دنبال می‌کند، و اصراری ندارد که این استنباط‌ها حتماً عین واقعیت باشند، زیرا این تصورات ذهنی است که اثر خود را می‌گذارند.
- ۷- دامنه شرایط محیط تامین‌کننده حقوق عاملان اقتصادی، دامنه‌ای فراگیرتر از حقوق اقتصادی است و شامل حقوق سیاسی، حقوق اجتماعی و حقوق فرهنگی و حتی درجه ارتباطات کشور با نظام بین‌المللی است. که در این تحقیق فقط در حد مواردی که آثار آشکاری بر حقوق اقتصادی اکتسابی دارند، مورد بررسی قرار می‌گیرد.
- ۸- دامنه حقوق اقتصادی متأثر از سابقه و نوع نظام‌های حکومتی است که در گذشته بر این کشور حاکم بوده است و بنابر این مقبولیت برخی خواسته‌های اجتماعی مانند مشارکت شوراها ممکن است، به این زودی موثر نیفتد.
- ۹- نگاه به متغیرهای حقوقی می‌تواند در ابعاد جهانی و مبادلات بین‌المللی آن شکل گیرد. اما هدف در این پژوهش نظر سنجی از خارجیان نیست، بنابر این این قسمت از مباحث در الگوی نظری از ایده افراد داخلی و یا علاقه‌مند به موضوع استعمال شده است.
- ۱۰- عناصری که در هر یک از حقوق متعددی مطرح هستند عبارتند از: حقوق اجرایی و قضایی، حقوق آموزشی (اخلاقی - دینی)، حقوق اصلاحی (پژوهشی، تقنینی، آموزشی)، در جهت تامین حقوق عادلانه یا رقابت سالم اقتصادی. و وظیفه تمامی آنها این است که حقوق مادی و معنوی همگان به‌طور عادلانه تامین شود و حق هیچ‌کسی بطور مستقیم و حتی غیر مستقیم، از طریق وجود اختلاف طبقاتی، و یا صدمه به محیط زیست نسل حاضر و نسل آتی، وجود انحصارات اقتصادی؛ حتی در عرصه مبادلات بین‌المللی، تضييع نگردد.
- ۱۱- حقوق استحقاقی نیز علاوه بر این که تمامی عناصر فوق را به‌عنوان پیش‌نیاز در خود دارد، مشتمل بر حقوق اضافی اقتصادی است که، عاملان اقتصادی فعال در جهت منافع اجتماعی، در معامله‌ای جدید با دولت، وارد مذاکره می‌شوند و در صورت توافق طرفین، در شرایطی که حداقل سود مورد انتظار طرفین، در قالب سیاست‌های تشویقی دولت؛ تامین‌پذیر می‌شود، تحقق می‌یابند. و بنابر این نه تنها می‌تواند شامل عاملان اقتصاد داخلی گردد، بلکه شامل عاملان اقتصاد جهانی نیز

می‌شود. و بدین ترتیب بحث اقتصاد داخلی با اقتصاد بین‌المللی در قالب این مجموعه شرایط محیطی نیز پیوند خواهد خورد.

۱۲- حقوق نهادی در الگوی فوق، از این رو که مشتمل بر فرآیند اصلاحی است؛ به‌عنوان الگوی سیستمی پویاست. زیرا از یک طرف شامل نهاده‌هایی است که رضایت یا قضاوت عاملان اقتصادی را برای درونداد سیستم نهادی حقوق اقتصادی استفاده می‌کند. و از طرف دیگر آنچه حاصل عملکردی سیستم است، مجدداً مورد بازنگری و اصلاح قرار می‌گیرد. این لایه از سیستم ارزیاب در دو سطح عمل می‌کند، سطح نخست ساز و کار خود تنظیمی است که تغییرات مطابق برنامه را تصحیح می‌کند و در سطح بالاتر، ساز و کار خود ترمیمی است که تحولات بیرون سیستمی را نیز، در خود هضم کرده و در عین این‌که، اصول و ضوابط خود را حفظ می‌کند و از موضع برابر با سیستم‌های دیگر به تبادل ماده و انرژی می‌پردازد؛ خود را با الزامات محیط بیرونی وفق می‌دهد. بالاترین سطح ساز و کار خود ترمیمی آن است، که سیستم نه تنها خود را با ساز و کار بیرون سیستمی وفق می‌دهد؛ مدیریت شرایط محیط بیرونی را در خود می‌پرورد و دنیا را به سوی خواست‌های تعریف شده خود سوق می‌دهد.

ب - نظریه حقوق اقتصادی

مصرف‌کننده مورد نظر این تحلیل، عامل اقتصادی است که می‌تواند در دو نقش مصرف و تولید، حضور یابد و بنابر این انتخاب‌های او در نوع کالا، می‌تواند روند صادرات و واردات را رقم زند. نقش او در تولید، اولاً؛ متضمن انتخاب او در مصرف یا پس‌انداز است. ثانیاً؛ انتخاب‌های سرمایه‌گذاری او متأثر از "فرهنگ مصرفی" او و "وجود زمینه‌های مناسب برای سرمایه‌گذاری" است. بنابر این تصحیح فرهنگ سرمایه‌گذاری و تولید از نقش مصرفی او سرچشمه می‌گیرد. ثالثاً، اشتغال‌زایی نیز متضمن کارآفرینی و فرهنگ تولیدی جامعه است، و ابتکار و نوآوری و اشتغال‌آفرینی نیز متضمن فرهنگ کاربرد فکر و دانش و سرمایه‌های معنوی جامعه است، که به همراهی سرمایه‌های مادی، روند تولید را شکل می‌دهند.

بنابر این به‌طور خلاصه مصرف‌کننده ما می‌تواند در سه نقش "مصرف‌کننده"، "عرضه‌کننده" و "عرضه‌کننده مصرف‌کننده" حضور یابد. اگر این نقش‌ها از نهادهای پیرامونی خود، مشوق‌ها و یا تهدیداتی دریافت کنند، عناصر منفعت و هزینه، در آن شکل می‌گیرند. بنابر این حقوق اقتصادی مکتسبه است که می‌تواند بر سودآورتر شدن و یا زیان‌بار شدن هر گزینه از تصمیمات پیش روی بنگاه یا عامل اقتصادی، اثر بگذارد. پس آنچه در این پژوهش می‌تواند بعنوان متغیر قابل کنترل معرفی شود، عملکرد رضایت‌آفرین و یا عملکرد نارسای نهادهایی است که حقوق اقتصادی عاملان اقتصادی را رقم می‌زنند. و می‌توانند تصمیم‌عامل

اقتصادی را در شرایطی سودآور سازند که منافع اقتصادی فرد به همراه منافع اجتماعی قابل تامین است و یا انجام پروژه ها و تصمیماتی که به نفع جامعه است زیان بار تلقی شود در حالی که کماکان، منافع فرد تامین پذیر است. این که کدام مجموعه از تصمیمات و یا نقش های منتخب عاملان اقتصادی؛ همراهی بیشتری با منافع اجتماعی دارد؛ تابع قیمت های نسبی یا منافع نسبی اضافی است که به غیر از منافع اقتصادی از طریق، منافع نهادهای پیرامونی برای تصمیم گیرنده درونی می شود.

بنیان تشخیص حقوق اقتصادی؛ قانون اساسی و استنباط های اقتصادی ناشی از آن است و بنابر این از تحلیل هایی که حقوق را با توجه به شاخص های دیگر کشورها جستجو می کنند دوری می گزیند و به قانونی تکیه می کند که بقول حقوق دانها میثاق و یا اساس نامه تعیین کننده قرارداد اجتماعی ملت با حکومت است. و به این ترتیب هدف اساس نامه، شروط قرارداد و فرآیندهای تضمین تداوم مشروعیت دولت را؛ ملاک تحلیل قرار می دهد.

بررسی شرایط محیطی موثر بر تصمیمات عاملان اقتصادی متضمن سه گروه تحلیل وظیفه ای از دولت است. در حوزه نخست مجموعه شرایط محیطی که تامین کننده، جان و مال عاملان اقتصادی است؛ مورد بررسی قرار می گیرد. حوزه دوم به مجموعه شرایط محیطی اطلاق می شود که، حقوق رقابتی را برای عاملان اقتصادی فراهم می سازد و بالاترین زمینه تامین عدالت اقتصادی و اجتماعی است. منطقه سوم حوزه وظیفه ای دولت آن است که؛ مدیریت اقتصادی کشور بخش خصوصی را با تشویق خود به انتخاب تصمیماتی در بخش خصوصی سوق می دهد که همزمان تامین کننده منافع خصوصی عاملان اقتصادی و منافع اجتماعی جامعه است.

در حقیقت نگرش مدیریتی حاکم بر تحلیل؛ تنها به شاخص های اقتصادی تکیه نمی کند بلکه با تکیه به برخی از فلسفه های حقوقی که دامنه وظایف حقوق را فراتر از رفع مخاصمات تعریف می کنند و برای آن وظیفه تامین بهروزی اقتصادی نیز قائلند؛ زمینه معرفی نظریه تازه ای را در باب حقوق اقتصادی فراهم کند. این حقوق اقتصادی بر اساس این نظریه به سه دسته حقوق ایمنی بخش، حقوق رقابت آفرین و حقوق توسعه افزا؛ گروه بندی می شوند.

تامین هر یک از حقوق فوق از نظر مدیریت اقتصادی متضمن سه گروه از خدمات مدیریت اقتصادی است؛ این خدمات مدیریتی اقتصاد متضمن اقدامات اجرایی، اقدامات آموزشی و اقدامات اصلاح گرانه است؛ که در مجموع نگرشی پویا نسبت به بهبود و پرورش نظم سیستمی در اقتصاد کشور دارد. در این رویکرد سیستمی؛ تامین هر یک از حقوق ایمنی بخش، رقابت آفرین و توسعه افزا؛ مستلزم آن است که مدیریت اقتصادی دولت، نه تنها به ارائه خدمات اجرایی بپردازد، بلکه با تامین حقوق آموزشی، نسبت به پرورش آنها نیز اقدام کند. و در عین حال برای آن که نظام اقتصادی؛ فرآیند بهبود مستمر را تجربه کند، دولت نسبت به تامین حقوق اصلاح گرانه خود

تنظیمی و خود ترمیمی سیستم نیز کوشا باشد.

فلسفه حقوق اقتصادی، در نگرش روش شناسانه خود از منطق درونی سازی هزینه ها و منافع اقتصادی، بهره می گیرد و بنابر این تکیه به شاخص حقوق مالکیت و احساسی که عاملان اقتصادی از تامین آن دارند، کلید کنترل رفتاری عاملان اقتصادی در نقش های سه گانه است. و وجود قرارداد اجتماعی قانون اساسی متضمن تامین حقوق ایمنی بخش، و حقوق رقابت آفرین است که در این تحقیق از آنها به عنوان حقوق متعددی نام می بریم، زیرا در این قرارداد ملت از طریق پرداخت مالیات به دولت خواهان آن است که این حقوق (کالاهای عمومی) برای همگان تامین گردد. دولت می تواند تامین حقوق استحقاقی عاملان اقتصادی را نیز در قالب قرار داد دیگری برای اقشار خاصی از جامعه اقتصادی تامین کند و بدین ترتیب افرادی که در محدوده ارائه خدمات اضافی به جامعه حاضر به قبول تعهد باشند دولت می پذیرد که به آنها امتیازاتی ویژه بدهد که انجام این تعهد برای آنها (در مقایسه با دیگر گزینه های رقیب) مقرون به صرفه باشد. که این مجموعه از حقوق؛ دامنه حقوق استحقاقی بخش خصوصی را شکل می دهد.

شاخص هایی که از قانون اساسی برای تامین حقوق مالکیت (درجه درونی سازی منافع) برآمده و در تحلیل اقتصادی مورد استفاده قرار گرفته است با توجه به قراردادهای اجتماعی بین دولت و بخش خصوصی به شرح زیر؛ معیار طراحی سؤالها و آزمون نظریه قرار گرفته است.

فرضیات تحقیق

فرضیه اول: میزان رضایت عاملان اقتصادی در حضور در نقش های مختلف خود بعنوان خریدار کالاها و خدمات و یا به عنوان اجاره دهنده خدمات کار و سرمایه خود به جامعه (در نقش فروشنده) از دولت به عنوان مدیر سامان دهی اقتصاد کشور تا چه حد است؟ به عبارت دیگر آیا این حقوق به گونه ای برابر تامین شده است؟ یا این رضایت مندی به گونه ای نابرابر فراهم شده است؟

فرضیه دوم: در فرآیند مدیریت توسعه اقتصادی، درجه واکنش های (حساسیت عوامل) رضایت آفرین برای اعمال سیاستهای مشوق فعالیتهای مولد و فعالیتهای جهش صادراتی، در راستای تامین حقوق حمایتی از عاملان اقتصادی در بازارهای مختلف به چه میزان است؟ به عبارت دیگر آیا این حقوق به گونه ای برابر تامین شده است؟ یا این رضایت مندی به گونه ای نابرابر فراهم شده است؟

فرضیه سوم: در فرآیند مدیریت تامین حقوق اقتصادی کشور، درجه حساسیت یا رضایت ناشی از تامین حقوق اقتصادی عاملان اقتصادی، در بازارهای مختلف اقتصادی تا چه میزان معرف توانمندی مدیریتی حقوقی دولت در جلب رضایت عاملان اقتصادی است؟ به عبارت دیگر آیا این حقوق به گونه ای برابر تامین شده است؟ یا این رضایت مندی به گونه ای نابرابر برآورد شده است؟

توابع تولید رضایت‌مندی (از نگاه عاملان اقتصادی)

بازار سرمایه

$$Y \setminus K(I) = KX \setminus (I) * X \setminus K(I) + KR \setminus (I) * R \setminus K(I) + KT \setminus (I) * T \setminus K(I)$$

معادلات ۱-۳ معرف تامین هر یک از حقوق ایمنی بخش، رقابت آفرین و توسعه‌افزا در بازار سرمایه است.

$$Y \setminus K = KXP * PX \setminus K + KRP * PR \setminus K + KXW * WX \setminus K + KRW * WR \setminus K$$

معادله ۴ معرف تامین آن گروه حقوق استحقاقی، توسعه‌افزاست که دولت برای تشویق تولیدات مولد و افزایش ارزش‌آوری در بازار سرمایه اعمال می‌کند.

بازار کار

$$Y \setminus L(I) = LX \setminus (I) * X \setminus L(I) + LR \setminus (I) * R \setminus L(I) + LT \setminus (I) * T \setminus L(I)$$

معادلات ۵-۷ معرف تامین هر یک از حقوق ایمنی بخش، رقابت آفرین و توسعه‌افزا در بازار کار است.

$$Y \setminus L = LXP * PX \setminus L + LRP * PR \setminus L + LXW * WX \setminus L + LRW * WR \setminus L$$

معادله ۸ معرف تامین آن گروه حقوق استحقاقی، توسعه‌افزاست که دولت برای تشویق تولیدات مولد و افزایش ارزش‌آوری در بازار کار اعمال می‌کند.

بازار کالا

$$Y \setminus G(I) = GX \setminus (I) * X \setminus G(I) + GR \setminus (I) * R \setminus G(I) + GT \setminus (I) * T \setminus G(I)$$

معادلات ۹-۱۱ معرف تامین هر یک از حقوق ایمنی بخش، رقابت آفرین و توسعه‌افزا در بازار کالا است.

$$Y \setminus G = GXP * PX \setminus G + GRP * PR \setminus G + GXW * WX \setminus G + GRW * WR \setminus G$$

معادله ۱۲ معرف تامین آن گروه حقوق استحقاقی، توسعه‌افزاست که دولت برای تشویق تولیدات مولد و افزایش ارزش‌آوری در بازار کالا اعمال می‌کند.

متغیرهای الگوی ریاضی تحلیل

۱- متغیرهای خدمات اجرایی

حقوق ایمنی بخش = $I = ۱$

حقوق رقابت آفرین $I = 2 =$

حقوق توسعه‌افزا $I = 3 =$

Exak (I) رضایت ناشی از اقدامات اجرایی انجام داده شده توسط دولت برای بهبود تمامی فعالیت‌های قضایی (ایمنی بخش)، رقابت آفرین و توسعه‌افزا در بازارهای سرمایه

Exal (I) رضایت ناشی از اقدامات اجرایی انجام داده شده توسط دولت برای بهبود تمامی فعالیت‌های قضایی (ایمنی بخش)، رقابت آفرین و توسعه‌افزا در بازارهای کار

Exag (I) رضایت ناشی از اقدامات اجرایی انجام داده شده توسط دولت برای بهبود تمامی فعالیت‌های قضایی (ایمنی بخش)، رقابت آفرین و توسعه‌افزا در بازارهای کالا

۲- متغیرهای خدمات پژوهشی

Reak(I) رضایت ناشی از تحقیقات انجام شده برای بهبود تمامی فعالیت‌های قضایی (ایمنی بخش)، رقابت آفرین و توسعه‌افزای دولت در بازارهای سرمایه

Real(I) رضایت ناشی از تحقیقات انجام شده برای بهبود تمامی فعالیت‌های قضایی (ایمنی بخش)، رقابت آفرین و توسعه‌افزای دولت در بازارهای کار

Reag(I) رضایت ناشی از تحقیقات انجام شده برای بهبود تمامی فعالیت‌های قضایی (ایمنی بخش)، رقابت آفرین و توسعه‌افزای دولت در بازارهای کالا

۳- متغیرهای خدمات آموزشی

Teak(I) رضایت ناشی از آموزش‌های ارائه شده برای بهبود تمامی فعالیت‌های قضایی (ایمنی بخش)، رقابت آفرین و توسعه‌افزای دولت در بازار سرمایه

Teal(I) رضایت ناشی از آموزش‌های ارائه شده برای بهبود تمامی فعالیت‌های قضایی (ایمنی بخش)، رقابت آفرین و توسعه‌افزای دولت در بازار کار

Teag(I) رضایت ناشی از آموزش‌های ارائه شده برای بهبود تمامی فعالیت‌های عادلانه (رقابت آفرین) توسط دولت در بازار کار

۴- متغیرهای رضایت کلی

Ysak(I) رضایت کلی برآمده از تمامی کوشش‌های دولت برای بهبود فرآیندهای مدیریت قضایی (ایمنی بخش)، رقابت آفرین و توسعه‌افزای دولت در بازار سرمایه

Ysal(I) رضایت کلی برآمده از تمامی کوشش‌های دولت برای بهبود فرآیندهای مدیریت قضایی (ایمنی بخش)، رقابت آفرین و توسعه‌افزای دولت در بازار کار

Ysag(I) رضایت کلی برآمده از تمامی کوشش‌های دولت برای بهبود فرآیندهای مدیریت ایمنی بخش، رقابت‌آفرین و توسعه‌افزای دولت در بازار کالا

۵- خدمات مدیریت حمایتی از تولیدات مولد

Productiveexck رضایت ناشی از اقدامات انجام شده برای مجموعه سیاست‌های مدیریت حمایت‌گرانه دولت از اقدامات و سرمایه‌گذاریهای مولد و توسعه‌افزا در بازار سرمایه
 Productivereck رضایت ناشی از اقدامات انجام شده برای مجموعه تلاش‌های پژوهشی و حمایت‌گرانه دولت از اقدامات و سرمایه‌گذاریهای مولد و توسعه‌افزا در بازار سرمایه
 Productiveexcl رضایت ناشی از اقدامات انجام شده برای مجموعه سیاست‌های مدیریت حمایت‌گرانه دولت از اقدامات و سرمایه‌گذاریهای مولد و توسعه‌افزا در بازار کار
 Productiverecl رضایت ناشی از اقدامات انجام شده برای مجموعه تلاش‌های پژوهشی و حمایت‌گرانه دولت از اقدامات و سرمایه‌گذاریهای مولد و توسعه‌افزا در بازار کار
 Productiveexcg رضایت ناشی از اقدامات انجام شده برای مجموعه سیاست‌های مدیریت حمایت‌گرانه دولت از اقدامات و تلاش‌های تولیدی مولد و توسعه‌افزا در بازار کالا
 Productiverecg رضایت ناشی از اقدامات انجام شده برای مجموعه تلاش‌های پژوهشی و حمایت‌گرانه دولت از اقدامات و تلاش‌های تولیدی و مولد و توسعه‌افزا در بازار کالا

۶- خدمات مدیریت حمایتی از تولیدات صادراتی

Worldexck رضایت ناشی از اقدامات انجام شده برای مجموعه سیاست‌های مدیریت حمایت‌گرانه دولت از اقدامات و برنامه‌های گسترش صادرات توسعه‌افزا در بازار سرمایه
 Worldreck رضایت ناشی از اقدامات انجام شده برای مجموعه تلاش‌های پژوهشی و حمایت‌گرانه دولت از اقدامات و برنامه‌های گسترش صادرات توسعه‌افزا در بازار سرمایه
 Worldexcl رضایت ناشی از اقدامات انجام شده برای مجموعه سیاست‌های مدیریت حمایت‌گرانه دولت از اقدامات و برنامه‌های گسترش صادرات توسعه‌افزا در بازار کار
 Worldrecl رضایت ناشی از اقدامات انجام شده برای مجموعه تلاش‌های پژوهشی و حمایت‌گرانه دولت از اقدامات و برنامه‌های گسترش صادرات توسعه‌افزا در بازار کار
 Worldexcg رضایت ناشی از اقدامات انجام شده برای مجموعه سیاست‌های مدیریت حمایت‌گرانه دولت از اقدامات و برنامه‌های گسترش صادرات توسعه‌افزا در بازار کالا
 Worldrecg رضایت ناشی از اقدامات انجام شده برای مجموعه تلاش‌های پژوهشی و حمایت‌گرانه دولت از اقدامات و برنامه‌های گسترش صادرات توسعه‌افزا در بازار کالا

۷- تعاریف فنی دیگر

$X \setminus K(I) = \text{LOG}(EXAK(I))$	$R \setminus K(I) = \text{LOG}(REAK(I))$
$X \setminus L(I) = \text{LOG}(EXAL(I))$	$R \setminus L(I) = \text{LOG}(REAL(I))$
$X \setminus G(I) = \text{LOG}(EXAG(I))$	$R \setminus G(I) = \text{LOG}(REAG(I))$
$T \setminus K(I) = \text{LOG}(TEAK(I))$	$Y \setminus K(I) = \text{LOG}(YSAK(I))$
$T \setminus L(I) = \text{LOG}(TEAL(I))$	$Y \setminus L(I) = \text{LOG}(YSAL(I))$
$T \setminus G(I) = \text{LOG}(TEAG(I))$	$Y \setminus G(I) = \text{LOG}(YSAG(I))$

$Px \setminus k = \log(\text{Productiveexck})$	$px \setminus l = \log(\text{Productiveexcl})$
$Px \setminus g = \log(\text{Productiveexcg})$	$pr \setminus k = \log(\text{Productivereck})$
$Pr \setminus l = \log(\text{Productiverecl})$	$pr \setminus g = \log(\text{Productiverecg})$
$Wx \setminus k = \log(\text{Worldexck})$	$wx \setminus l = \log(\text{Worldexcl})$
$Wx \setminus g = \log(\text{Worldexcg})$	$wr \setminus k = \log(\text{Worldreck})$
$Wr \setminus l = \log(\text{Worldrecl})$	$wr \setminus g = \log(\text{Worldrecg})$

تعاریف و فایده‌مندی مفهومی ضرایب

بازارهای سرمایه

$KX \setminus 1(I)$ کسبش توانمندی دولت برای رضایت‌آفرینی در خدمات اجرایی، یا قدرت اجرایی دولت در فعالیتهای قضایی (ایمنی بخش)، رقابت‌آفرین و توسعه‌افزا در بازار سرمایه

$KR \setminus 1(I)$ کسبش توانمندی دولت برای رضایت‌آفرینی در خدمات پژوهشی، یا قدرت پژوهشی دولت در فعالیتهای قضایی (ایمنی بخش)، رقابت‌آفرین و توسعه‌افزا در بازار سرمایه

$KT \setminus 1(I)$ کسبش توانمندی دولت برای رضایت‌آفرینی آموزشی، یا قدرت آموزشی دولت در فعالیتهای قضایی (ایمنی بخش)، رقابت‌آفرین و توسعه‌افزا در بازار سرمایه

۱- بازارهای کار

$LX \setminus 1(I)$ کسبش توانمندی دولت برای رضایت‌آفرینی در خدمات اجرایی، یا قدرت اجرایی دولت در فعالیتهای قضایی (ایمنی بخش)، رقابت‌آفرین و توسعه‌افزا در بازار کار

LR۱(I) ککش توانمندی دولت برای رضایت آفرینی در خدمات پژوهشی، یا قدرت پژوهشی دولت در فعالیتهای قضایی (ایمنی بخش)، رقابت آفرین و توسعه‌افزا در بازار کار
 LT۱(I) ککش توانمندی دولت برای رضایت آفرینی آموزشی، یا قدرت آموزشی دولت در فعالیتهای قضایی (ایمنی بخش)، رقابت آفرین و توسعه‌افزا در بازار کار

۲- بازارهای کالا

GX۱(I) ککش توانمندی دولت برای رضایت آفرینی در خدمات اجرایی، یا قدرت اجرایی دولت در فعالیتهای قضایی (ایمنی بخش)، رقابت آفرین و توسعه‌افزا در بازار کالا
 GR۱(I) ککش توانمندی دولت برای رضایت آفرینی در خدمات پژوهشی، یا قدرت پژوهشی دولت در فعالیتهای قضایی (ایمنی بخش)، رقابت آفرین و توسعه‌افزا در بازار کالا
 GT۱(I) ککش توانمندی دولت برای رضایت آفرینی آموزشی، یا قدرت آموزشی دولت در فعالیتهای قضایی (ایمنی بخش)، رقابت آفرین و توسعه‌افزا در بازار کالا

(بازار سرمایه)

خدمات توسعه‌افزا در تولیدات مولد

KXP ککش توانمندی دولت برای رضایت آفرینی یا قدرت سیاست‌های مدیریتی توسعه‌افزای دولت در فعالیتهای حمایت‌گرانه اجرایی در برنامه‌های سرمایه‌گذاری مولد در بازار سرمایه
 KRP ککش توانمندی دولت برای رضایت آفرینی یا قدرت سیاست‌های مدیریتی توسعه‌افزای دولت در فعالیتهای حمایت‌گرانه پژوهشی در برنامه‌های سرمایه‌گذاری مولد در بازار سرمایه

خدمات توسعه‌افزا در تولیدات صادراتی

KXW ککش توانمندی دولت برای رضایت آفرینی یا قدرت سیاست‌های مدیریتی توسعه‌افزای دولت در فعالیتهای حمایت‌گرانه اجرایی در برنامه‌های توسعه صادرات در بازار سرمایه
 KRW ککش توانمندی دولت برای رضایت آفرینی یا قدرت سیاست‌های مدیریتی توسعه‌افزای دولت در فعالیتهای حمایت‌گرانه پژوهشی در برنامه‌های توسعه صادرات در بازار سرمایه

(بازار کار)

خدمات توسعه‌افزا در تولیدات مولد

LXP ککش توانمندی دولت برای رضایت‌آفرینی یا قدرت سیاست‌های مدیریتی توسعه‌افزای دولت در فعالیتهای حمایت‌گرانه اجرایی در برنامه‌های سرمایه‌گذاری مولد در بازار کار

LRP ککش توانمندی دولت برای رضایت‌آفرینی یا قدرت سیاست‌های مدیریتی توسعه‌افزای دولت در فعالیتهای حمایت‌گرانه پژوهشی در برنامه‌های سرمایه‌گذاری مولد در بازار کار

خدمات توسعه‌افزا در تولیدات صادراتی

LXW ککش توانمندی دولت برای رضایت‌آفرینی یا قدرت سیاست‌های مدیریتی توسعه‌افزای دولت در فعالیتهای حمایت‌گرانه اجرایی در برنامه‌های توسعه صادرات در بازار کار

LRW ککش توانمندی دولت برای رضایت‌آفرینی یا قدرت سیاست‌های مدیریتی توسعه‌افزای دولت در فعالیتهای حمایت‌گرانه پژوهشی در برنامه‌های توسعه صادرات در بازار کار

(بازار کالا)

خدمات توسعه‌افزا در تولیدات مولد

GXP ککش توانمندی دولت برای رضایت‌آفرینی یا قدرت سیاست‌های مدیریتی توسعه‌افزای دولت در فعالیتهای حمایت‌گرانه اجرایی در برنامه‌های سرمایه‌گذاری مولد در بازار کالا

GRP ککش توانمندی دولت برای رضایت‌آفرینی یا قدرت سیاست‌های مدیریتی توسعه‌افزای دولت در فعالیتهای حمایت‌گرانه پژوهشی در برنامه‌های سرمایه‌گذاری مولد در بازار کالا

خدمات توسعه‌افزا در تولیدات صادراتی

GXW ککش توانمندی دولت برای رضایت‌آفرینی یا قدرت سیاست‌های مدیریتی توسعه‌افزای دولت در فعالیتهای حمایت‌گرانه اجرایی در برنامه‌های توسعه صادرات در بازار کالا

GRW ککش توانمندی دولت برای رضایت‌آفرینی یا قدرت سیاست‌های مدیریتی توسعه‌افزای دولت در فعالیتهای حمایت‌گرانه پژوهشی در برنامه‌های توسعه صادرات در بازار کالا

روش تحقیق

برای پاسخ‌گویی به سؤال‌های تحقیق به نظر سنجی از عواملان اقتصادی بالقوه نیاز بود. با تمسک به آمار و کاربرد فنون نمونه‌گیری، حجم نمونه ۱۹۶ نفری از عواملان بالقوه اقتصادی که اعتماد آماری انتخاب نمونه آن ۹۵ در صد بود، ملاک عمل قرار گرفت. این رقم برای برخی ریزش‌های

آماری، به ۲۱۵ نفر افزایش یافت. در این راستا، کارشناسان اقتصادی شاغل و با تجربه در بازار کار مورد مشورت قرار گرفتند تا استنباط‌های تخصصی خود را در مورد حقوق ایمنی بخش، حقوق رقابت آفرین و حقوق توسعه‌افزای فراروی تولید کنندگان و مصرف کنندگان؛ و ابزارهای عمومی خدمات رسانی مدیریت دولت ("آموزشی - اطلاع رسانی"، "اجرایی" و "بازخوردی - پژوهشی") اعلام دارند. و موارد مبهم شناسایی و رفع ابهام گردد. تا طراحی سؤالات و آزمون‌های روایی و پایایی اعمال گردد. به‌علاوه سه پرسش‌نامه برای "بررسی وضعیت تامین حقوق سرمایه‌گذاران" و "بررسی وضعیت تامین حقوق نیروهای کار" و "بررسی وضعیت تامین حقوق کالایی خریداران کالاها و خدمات" در ۲۰ صفحه طراحی و با کمک طیف بندی لیکرت ارزش-گذاری شد. نتایج سؤالات در چارچوب مدل نظری بالا برای ارزیابی درجه رضایت آفرینی دولت برای مدیریت اقتصادی کشور به کار گرفته شد.

معیارها یا شاخص‌های طراحی سؤال‌ها

با توجه به موارد مندرج در قانون اساسی تعهدات دولت به بخش خصوصی در چارچوب زیر شناسایی گردید.

معیارهای حافظ مالکیت:

هدف اصلی:

تامین حقوق همه جانبه افراد، اعم از زن و مرد؛ ایجاد امنیت قضایی عادلانه برای همه، و تساوی عموم در برابر قانون (تامین امنیت مالکیت) (ماده ۱۴ اصل ۳ ق.ا).

ابزار:

- ۱- نفی هر گونه ستمگری و ستم‌کشی و سلطه‌گری و سلطه‌پذیری (بخش ج از ماده ۶ اصل ۲ ق.ا).
- ۱-۱ در بازار کالا؛ خرید و فروش کالاها و خدمات مصرفی و واسطه، باید از هر گونه قدرت انحصاری خواه از جانب فروشنده و خواه از جانب خریدار؛ به دور باشد.
- ۱-۲ در بازار کار؛ خرید و فروش خدمات نیروی کار، باید از هر گونه قدرت انحصاری، خواه از جانب فروشنده، و خواه از جانب خریدار، به دور باشد.
- ۱-۳ در بازار سرمایه؛ خرید و فروش خدمات سرمایه‌ای، باید از هر گونه قدرت انحصاری، خواه از جانب فروشنده و خواه از جانب خریدار، به دور باشد.

- ۲- محور هر گونه استبداد و خودکامگی و انحصارطلبی (ماده ۶ از اصل ۳ قانون اساسی)
- ۱-۲ در بازار کالا؛ مداخله قدرت انحصاری سیاسی در حوزه ایجاد انحصار اقتصادی برای هر گروه از کالاها و خدمات ممنوع است؛ مگر آنکه قانون آن را استثناء کرده باشد.
- ۲-۲ در بازار نیروی کار؛ مداخله قدرت انحصاری سیاسی در حوزه ایجاد انحصار اقتصادی برای هر گروه از خدمات نیروی کار ممنوع است؛ مگر آنکه قانون آنرا استثناء کرده باشد.
- ۳-۲ در بازار خدمات سرمایه؛ مداخله قدرت انحصاری سیاسی در حوزه ایجاد انحصار اقتصادی برای هر گروه از کالاها و خدمات ممنوع است؛ مگر آنکه قانون آنرا استثناء کرده باشد.
- ۳- هیچکس نمیتواند عملکرد خود را وسیله اضرار به غیر قرار دهد (از اصل ۴۰ ق.ا).
- ۱-۳ در بازار کالا؛ هیچکس نمیتواند عملکرد خود را وسیله اضرار به غیر قرار دهد. بعنوان مثال هیچ فروشنده‌ای، حق ندارد کالای مضر و یا معیوب به دیگری بفروشد.
- ۲-۳ در بازار نیروی کار، هیچ عامل کار، اجازه ندارد، طوری کار کند که در نتیجه آن به بنگاه اقتصادی ضرری وارد شود.
- ۳-۳ در بازار خدمات سرمایه‌ای؛ هیچ صاحب سرمایه‌ای اجازه ندارد که، برای دیگران زحمت و یا مشکل و یا مزاحمت و زیان ایجاد کند.
- ۴- منع احتکار و ربا و دیگر معاملات باطل و حرام (ماده ۵ ق.ا).
- ۱-۴ در بازار کالا، هیچ فروشنده‌ای مجاز نیست که کالائی را که مورد نیاز مردم است احتکار کند، و یا در معاملات باطل و حرام (غیر شرعی) وارد شود.
- ۲-۴ در بازار نیروی کار، هیچ فروشنده‌ای حق عدم عرضه خدمتی که دیگران به او محتاجند را ندارد و بهمین ترتیب مجاز نیست در اعمال باطل و حرام وارد شود.
- ۳-۴ در بازار خدمات سرمایه، عدم عرضه سرمایه (احتکار پول و ارز و غیره)، و یا ورود در معاملات باطل و حرام ممنوع است.
- ۵- نفی سلطه‌گری و سلطه‌پذیری در روابط بین‌الملل (پذیرش رقابت در مفهوم بین‌المللی) (اصل ۱۵۲ ق.ا).
- ۱-۵ در بازار کالاهای جهانی؛ خرید و فروش کالاها و خدمات مصرفی و واسطه، باید از هر گونه قدرت انحصاری خواه از جانب فروشنده و خواه از جانب خریدار؛ به دور باشد
- ۲-۵ در بازار کار بین‌المللی؛ خرید و فروش خدمات نیروی کار، باید از هر گونه قدرت انحصاری، خواه از جانب فروشنده، و خواه از جانب خریدار، به دور باشد.
- ۳-۵ در بازار سرمایه بین‌المللی؛ خرید و فروش خدمات سرمایه‌ای، باید از هر گونه قدرت انحصاری، خواه از جانب فروشنده و خواه از جانب خریدار، به دور باشد.
- ۶- تامین امنیت قضایی عادلانه برای همگان (ماده ۱۴ اصل ۳ ق.ا).

۶-۱ در بازار کالا، اعم از داخلی و خارجی در عرضه و یا واردات و صادرات کالا، در هر یک از زمینه‌های انحصار و یا اقدامات مضر و یا اقدامات ناروا، باطل و حرام، هر گونه تضییع حقی پیش آید؛ امکان تامین حقوق قضایی برای همه زیان دیدگان فراهم است.

۶-۲ در بازار نیروی کار؛ اعم از داخلی و خارجی در عرضه و یا واردات و صادرات نیروی کار، در هر یک از زمینه‌های انحصار و یا اقدامات مضر و یا اقدامات ناروا، باطل و حرام، هر گونه تضییع حقی پیش آید، امکان تامین حقوق قضایی برای همه زیان دیدگان فراهم است.

۶-۳ در بازار خدمات سرمایه؛ اعم از داخلی و خارجی در عرضه و یا واردات و صادرات نیروی کار، در هر یک از زمینه‌های انحصار و یا اقدامات مضر و یا اقدامات ناروا، باطل و حرام، هر گونه تضییع حقی پیش آید، امکان تامین حقوق قضایی برای همه زیان دیدگان فراهم است.

برای تامین حقوق فوق باید نهادهای دولتی به تامین مجموعه حقوق زیر در ابعاد تامین حقوق مالکیت خصوصی (درونی سازی منافع) نسبت به ارائه خدمات مدیریتی زیر در ابعاد حقوق اقتصادی (اعم از ایمنی بخش، رقابت آفرین و توسعه‌افزا در اقتصاد داخلی و بین‌المللی)؛ اقدام کنند، به عبارت دیگر مدیریت اقتصادی کشور باید نسبت به تامین حقوق اجرایی، حقوق آموزشی، و بالاخره حقوق اصلاح گرانه عاملان اقتصادی بکوشد.

روش تخمین الگو

برای برآورد معادلات آماری از روش O.L.S مرسوم در اقتصادسنجی استفاده شده است تا ضرایب توابع ۱۲ گانه بازارهای کار، سرمایه و کالا را تخمین زند. از این مجموعه توابع، در ۹ تابع آماری (سه تابع اولیه در هر بازار)، هدف سنجش توانمندی دولت در تامین حقوق سه گانه؛ "ایمنی بخش"، "رقابت آفرین" و "توسعه‌افزا"؛ دنبال شده است.

۳ تابع آماری دیگر (تابع آخری در هر بازار)، برای هدف ارزیابی دولت در مدیریت اقتصادی کشور در طرح ساماندهی اقتصادی، انتخاب شده است تا معلوم گرداند توانمندی دولت در تامین اهداف تولیدات مولد و صادرات؛ تا چه اندازه است. این توابع آماری در زیر معرفی خواهند شد.

برای سنجش اعتبار ضرایب ۳۹ گانه از آماره t استفاده می‌شود. جداول (۱) و (۲) در پیوست مقاله، کلیه اطلاعات مربوط به ضرایب را ارائه داده است. و بدین ترتیب مشخص شده است که از مجموع ضرایب برآوردی تنها ضرایب $R1G, T2G, T3G, X2L, R3L$ در سطح آماری ۹۵ درصد معتبر نبودند ولی مابقی ضرایب ۳۴ گانه از نظر آماری قابل رد نیستند.

در زیر ابتدا توابع آماری برآورد شده در بازارهای سه گانه ارائه شده است:

۱- بازار سرمایه

$$Y1K = 0.759635 * X1K + 0.323659 * R1K + 0.430837 * T1K + \varepsilon1k$$

$$Y2K = 0.809264 * X2K + 0.462533 * R2K + 0.321026 * T2K + \varepsilon2k$$

$$Y3K = 0.564713 * X3K + 0.521484 * R3K + 0.629084 * T3K + \varepsilon3k$$

$$Y4K = 0.346643 * WRK + 0.426592 * W XK + 0.334139 * P XK + 0.632753 * PRK + \varepsilon4k$$

۲- بازار کار

$$Y1L = 0.583951 * X1L + 0.592304 * R1L + 0.631490 * T1L + \varepsilon 1l$$

$$Y2L = 0.489636 * X2L + 0.489636 * R2L + 0.804582 * T2L + \varepsilon 2l$$

$$Y3L = 1.263610 * X3L + 0.079349 * R3L + 0.195545 * T3L + \varepsilon 3l$$

$$Y4L = 0.443485 * PXL + 0.516512 * PRL + 0.434872 * WXL + 0.334278 * WRL + \varepsilon 4l$$

۳- بازار کالا

$$Y1G = 0.985472 * X1G + 0.105294 * R1G + 0.719560 * T1G + \varepsilon 1g$$

$$Y2G = 0.578116 * X2G + 0.534223 * R2G + 0.157625 * T2G + \varepsilon 2g$$

$$Y3G = 0.776080 * X3G + 0.816221 * R3G + 0.202355 * T3K + \varepsilon 3g$$

$$Y4G = 0.659572 * PXG + 0.320464 * PRG + 0.398802 * WXG + 0.539257 * WRG + \varepsilon 4g$$

آزمون‌های آماری برای مقایسه ضرایب

نظر به اینکه هدف این پژوهش مقایسه توانمندی دولت در تامین حقوق اقتصادی ملت در بازارهای سه گانه است و نمونه‌های جمع‌آوری شده در هر بازار متفاوت است؛ بنابراین به منظور مقایسه ضرایب برآورد شده در معادلات مختلف از آزمون F استفاده شده است. در این راستا ۱۲ تابع آماری دیگر معرفی میگردند تا قیودی را معرفی کنند که مقایسه را میسر سازد. فرض صفر آن است که ضرایب معرفی کننده کشش‌های رضایت‌آفرین در هر یک از فعالیت‌های اجرایی، پژوهشی و آموزشی؛ مساوی باشند. به عبارت دیگر نگاه یکسان به ابعاد مختلف تامین حقوق ایمنی بخش، رقابت‌آفرین و توسعه‌افزا، رفتار عادلانه دولت، در تامین حقوق اقتصادی ملت، را تداعی کند. فرض مقابل بر عدم تساوی تامین حقوق ایمنی بخش، رقابت‌آفرین و توسعه‌افزا در سه بازار سرمایه، کار و کالا تاکید دارد و رفتار دولت را در جهت تامین حقوق اقتصادی فوق‌اعادالانه نشان می‌دهد.

برای انجام آزمون، ابتدا توابع به صورت دو به دو مقایسه می‌شوند. بنابراین برای مقایسه تامین هر یک از حقوق‌های فوق در بازارهای سه گانه: سرمایه، کار و کالا؛ مثلاً برای تامین حقوق ایمنی

بخش؛ در آغاز بازار سرمایه با کار، سپس بازار سرمایه با کالا و سرانجام بازارهای کار با کالا؛ یک بار بصورت مقید و بار دیگر بصورت نامقید مورد مقایسه قرار می گیرند. F محاسبه شده برای هر یک از توابع ۱۲ گانه آماری، با درجات آزادی $v_1=2k$ و $v_2=n+m-2k$ ؛ با F جدول شماره ۳ در پیوست مقاله، مقایسه می گردد؛ اگر F محاسبه شده، از F جدول بیشتر باشد، فرض H_0 مبنی بر یکسان بودن ضرایب بین معادله ای رد می شود. در غیر این صورت فرض H_0 را نمی توان رد کرد.^۱

تحلیل نتایج

با توجه به بررسی های انجام شده پیرامون ابعاد حقوق مصرف کنندگان و تولید کنندگان، در بازار کالا و عوامل، نتایج ناشی از این تحقیق را می توان بر اساس برآورد معادلات ۱۲ گانه الگو؛ در قالب فرضیات این تحقیق بصورت زیر معرفی و تحلیل کرد:

۱- تحلیل نتایج فرضیه اول :

میزان رضایت عاملان اقتصادی در حضور در نقش های مختلف خود بعنوان خریدار کالاها و خدمات و یا بعنوان اجاره دهنده خدمات کار و سرمایه خود به جامعه (در نقش فروشنده) از دولت به عنوان مدیر ساماندهی اقتصاد کشور تا چه حد است؟
با برآورد ضرایب توابع لگاریتمی، و محاسبه برآورد رضایت از آنها، میزان رضایت حاصله از خدمات نهادهای مختلف تامین کننده حقوق اقتصادی مردم؛ به شرح زیر است :

۱- در کل اقتصاد :

۱- میزان رضایت حاصله در بازار کار ۳/۲۷۲ بیشتر از بازار کالا به رضایت مندی ۲/۶۸۲ و بازار سرمایه با رضایت مندی ۲/۶۵۸ است

۲-۱ در بین انواع حقوق ارائه شده توسط نهادهای تامین کننده حقوق اقتصادی عاملان اقتصادی؛ نهادهایی که به تامین حقوق اساسی تامین امنیت خاطر عاملان اقتصادی پرداخته اند با ۴/۰۲۸، بیشتر از نهادهایی که به ایجاد زمینه های رقابت آفرینی پرداخته اند، با رضایت آفرینی ۲/۳۹۶، و بیشتر از نهادهایی که حقوق توسعه آفرین را ارائه داشته اند با رضایت آفرینی ۲/۱۹۰ / در جلب رضایت مردم یا عاملان فعال اقتصادی موفق بوده اند.

۲- در هر یک از بازارها

۲-۱ در بازار سرمایه، میزان رضایت عاملان اقتصادی از نهادهایی که تامین امنیت خاطر را بعهده گرفته اند، با ۳/۰۸۳؛ بیشتر از رضایت ناشی از عملکرد نهادهای رقابت آفرین با رضایت مندی

^۱ توضیحات تکمیلی در ضمیمه آمده است.

۲/۵۸۲ و بیشتر از نهادهای توسعه آفرین با رضایت ۲/۳۶۴ است
 ۲-۲ در بازار کالا؛ میزان رضایت عاملان اقتصادی از نهادهایی که تامین امنیت خاطر را بعهده گرفته‌اند، با ۳/۳۸۲، بیشتر از رضایت ناشی از عملکرد نهادهای رقابت آفرین با رضایت‌مندی ۲/۳۶۳ و بیشتر از نهادهای توسعه آفرین با رضایت ۲/۳۰۲ است
 ۳-۲ در بازار کار؛ میزان رضایت عاملان اقتصادی از نهادهایی که تامین امنیت خاطر را بعهده گرفته‌اند، با ۵/۶۱۸، بیشتر از رضایت ناشی از عملکرد نهادهای رقابت آفرین با رضایت‌مندی ۲/۲۹۶ و بیشتر از نهادهای توسعه آفرین با رضایت ۱/۹۰۳ است
 ۳- نتیجه کلی؛

۱-۳ میزان رضایت‌مندی ایجاد شده در بازار کار، حکایت از توجه زیادتر نهادهای تامین‌کننده حقوق کار دارد در حالی که تامین حقوق کالائی مصرف‌کنندگان و حقوق سرمایه‌ای عاملان اقتصادی مورد بی‌مهری فزاینده دولت قرار گرفته‌اند که بصلاح روند توسعه کشور نیست.
 ۲-۳ توجه بیشتر نهادهای تامین‌کننده حقوق ایمنی آور، نسبت به تامین حقوق رقابتی و حقوق توسعه‌افزا به معنای آن است که، تامین حقوق توسعه‌ای و حقوق رقابتی باید در برنامه‌های آتی دولت قرار گیرند.

۳-۳ میزان رضایت حاصله در بازار خریداران کالا ۲/۶۸۲ است، اما این مقوله در بازار عوامل کار و سرمایه بترتیب ۳/۲۷۲ و ۲/۶۵۸؛ با میانگین ۲/۹۶۵ است. به عبارت دیگر، توجه به بازار عوامل بیشتر از بازار کالا است. و در بین بازار عوامل توجه بیشتر به بازار کار بوده است. این عوامل حکایت از عدم تعادل مطلوب در تامین رضایت‌مندی در جامعه‌ای است که مشکل کمبود سرمایه دارد. و در آن شواهدی از فرار سرمایه شکل گرفته است.

۲-تحلیل نتایج فرضیه دوم:

در فرآیند مدیریت توسعه اقتصادی، درجه واکنش‌های رضایت‌آفرین برای اعمال سیاست‌های مشوق فعالیت‌های مولد و فعالیت‌های مشوق جهش صادراتی، در راستای تامین حقوق حمایتی از عاملان اقتصادی در بازارهای مختلف به چه میزان است؟

۱- در کل اقتصاد

۱-۱ قدرت یا کشش مطلوبیت زائی خدمات نهادهای مشوق فعالیت‌های مولد اقتصادی با میانگین ۰/۴۸۵؛ بیشتر از قدرت مطلوبیت زائی خدمات مشوق جهش صادراتی با میانگین کشش ۰/۴۱۵ است.

۲-۱ میانگین قدرت کشش رضایت‌آفرینی نهادهای تامین‌کننده خدمات حمایتی فعالیت‌های مولد و صادراتی در بازار کالا ۰/۴۸، بازار سرمایه ۰/۴۳۵ و بازار کار ۰/۴۲۵ است

۳-۱ در هر یک از بازارهای سرمایه، کالا و کار، توانمندی رضایت آفرینی سیاست‌های مشوق فعالیت‌های مولد اقتصادی بترتیب با ضرایب ۰/۴۸۵، ۰/۴۹، ۰/۴۸ از سیاست جهش صادراتی با ضرایب ۰/۳۹، ۰/۴۷ و ۰/۳۸؛ بیشتر بوده است.

۲- در هر یک از بازارها

۱-۲ در بازار سرمایه؛ میانگین قدرت رضایت آفرینی نهادهای مشوق فعالیت‌های مولد با ضریب کشش ۰/۴۸۳، بیشتر از میانگین قدرت رضایت آفرینی نهادهای مشوق جهش صادراتی با ضریب ۰/۳۹ است.

۲-۲ در بازار سرمایه؛ در تفکیک سیاست مدیریت اقتصادی به خدمات اجرایی - آموزشی و اصلاح گرانه؛ در هر یک از سیاست‌های حمایتی تولیدات مولد و سیاست‌های مشوق جهش صادراتی؛ خدمات اصلاح گرانه در فعالیت‌های مولد با ضریب کشش ۰/۶۳ نسبت به فعالیت‌های صادراتی با کشش ۰/۳۴ قابلیت بیشتری در رضایت آفرینی دارند.

۳-۲ در بازار کالا؛ میانگین قدرت رضایت آفرینی نهادهای مشوق فعالیت‌های مولد با ضریب کشش ۰/۴۹، بیشتر از میانگین قدرت رضایت آفرینی نهادهای مشوق جهش صادراتی با ضریب ۰/۴۷ است.

۴-۲ در بازار کالا؛ در تفکیک سیاست مدیریت اقتصادی به خدمات اجرایی - آموزشی و اصلاح گرانه؛ در هر یک از سیاست‌های حمایتی تولیدات مولد و سیاست‌های مشوق جهش صادراتی؛ خدمات اصلاح گرانه در فعالیت‌های مولد با ضریب کشش ۰/۳۲ نسبت به فعالیت‌های صادراتی با کشش ۰/۵۴ قابلیت کمتری در رضایت آفرینی دارند.

۵-۲ در بازار کار؛ میانگین قدرت رضایت آفرینی نهادهای مشوق فعالیت‌های مولد با ضریب کشش ۰/۴۸، بیشتر از میانگین قدرت رضایت آفرینی نهادهای مشوق جهش صادراتی با ضریب ۰/۳۸ است.

۶-۲ در بازار کار؛ در تفکیک سیاست مدیریت اقتصادی به خدمات اجرایی - آموزشی و اصلاح گرانه؛ در هر یک از سیاست‌های حمایتی تولیدات مولد و سیاست‌های مشوق جهش صادراتی؛ خدمات اصلاح گرانه در فعالیت‌های مولد با ضریب کشش ۰/۵۲ نسبت به فعالیت‌های صادراتی با کشش ۰/۳۳ قابلیت کمتری در رضایت آفرینی دارند.

۳- نتیجه کلی؛

۳-۱ میزان رضایت‌مندی ایجاد شده در اعمال سیاست‌های مولد اقتصادی، حکایت از توجه زیادتر نهادهای تامین‌کننده حقوق حمایتی خدمات مولد دارد در حالی که تامین حقوق حمایتی برای سیاست‌های جهش صادراتی عاملان اقتصادی مورد کم‌توجهی نسبی دولت قرار گرفته‌اند که به صلاح روند توسعه کشور نیست.

۲-۳ توجه بیشتر نهادهای تامین کننده خدمات اصلاح گرانه، نسبت به تامین حقوق اجرایی - آموزشی؛ در هر یک از سیاست های حمایتی در فعالیتهای مولد و فعالیتهای توسعه صادرات به معنای آن است که، مدیریت خدمات حمایتی مولد از مدیریت خدمات حمایتی توسعه صادرات موفق تر بوده است. بنابر این توسعه صادرات باید از زاویه اصلاح گرانه مورد تقویت جدی تری قرار گیرد.

۳-۳ توجه بیشتر نهادهای تامین کننده خدمات اجرایی - آموزشی در هر یک از سیاست های حمایتی در فعالیتهای مولد و فعالیتهای توسعه صادرات به معنای آن است که، مدیریت خدمات حمایتی مولد از مدیریت خدمات حمایتی توسعه صادرات موفق تر بوده است. بنابر این توسعه صادرات باید از زاویه خدمات اجرایی - آموزشی نیز مورد تقویت جدی تری قرار گیرد.

۴-۳ توانمندی دولت در جلب رضایت خدمات صدور و ورود کالا (در بازار خریداران کالا) ۰/۵۴ است، اما این مقوله در بازار عوامل کار و سرمایه بترتیب ۰/۳۸ و ۰/۳۹ با میانگین ۳۸/۵ است. به عبارت دیگر، توجه به بازار صدور کالا بیشتر از توجه به بازار صدور کار و ورود سرمایه است. این عوامل حکایت از عدم تعادل مطلوب در تامین رضایتمندی در جامعه ای است که مشکل کمبود سرمایه دارد و در آن شواهدی از فرار سرمایه شکل گرفته است. و در عین حال امکان صدور نیروهای کار مازاد آن به جهان خارج، در آن قابل بررسی است.

۳- تحلیل نتایج فرضیه سوم :

در فرآیند مدیریت تامین حقوق اقتصادی کشور، درجه حساسیت یا رضایت ناشی از تامین حقوق اقتصادی عاملان اقتصادی، در بازارهای مختلف اقتصادی تا چه میزانی معرف توانمندی مدیریتی حقوقی دولت در جلب رضایت عاملان اقتصادی است ؟

۱- در کل اقتصاد

۱-۱ قدرت یا کشش مطلوبیت زایی نهادهای تامین کننده حقوق اقتصادی در گروه تامین حقوق اجرایی با میانگین ۰/۷۲، بیشتر از حقوق اقتصادی آموزشی با میانگین ۰/۴۷، و بیشتر از گروه حقوق اقتصادی اصلاح گرانه با میانگین ۰/۴۴ است.

۲-۱ میانگین قدرت کشش رضایت آفرینی نهادهای تامین کننده حقوق اقتصادی توسعه افزا، با میانگین ۰/۵۸، حقوق اقتصادی ایمنی بخش با میانگین ۰/۵۷ و حقوق اقتصادی رقابت آفرین با میانگین ۰/۴۸، معرف توانمندی بخشهای مختلف مدیریت اقتصادی کشور در مجموعه اقدامات اجرایی، آموزشی و اصلاح گرانه است. و ضعف نسبی مدیریت اقتصادی رقابت آفرین در این راستا محتاج بررسی است.

۲- در هر یک از بازارها

۱-۲ در بازار سرمایه، میزان رضایت عاملان اقتصادی از نهادهایی که تامین امنیت خاطر را به عهده گرفته‌اند، با میانگین قدرت رضایت آفرینی ۰/۵۰؛ کمتر از رضایت ناشی از عملکرد نهادهای رقابت آفرین با میانگین قدرت رضایت آفرینی ۰/۵۳ و کمتر از نهادهایی توسعه آفرین با میانگین قدرت رضایت آفرینی ۰/۵۷ است. بنابر این ناامن‌ترین بازار اقتصادی از جهت تامین حقوق ایمنی بخش نسبت به سایر ابعاد حقوق رقابتی و حقوق توسعه‌افزا، در بازار سرمایه شکل گرفته است.

۲-۲ در بازار کالا؛ میزان رضایت عاملان اقتصادی از نهادهایی که تامین امنیت خاطر را به عهده گرفته‌اند، با میانگین قدرت رضایت آفرینی ۰/۶۰، معادل رضایت ناشی از عملکرد نهادهای توسعه‌افزا با میانگین قدرت رضایت آفرینی ۰/۶۰ و بیشتر از نهادهای توسعه آفرین با میانگین قدرت رضایت آفرینی ۰/۴۲ است. به عبارت دیگر مدیریت دولت در تامین حقوق رقابتی در بازارهای کالا نسبت به دیگر ابعاد تامین حقوق اقتصادی ضعیف بوده است.

۳-۲ در بازار کار؛ میزان رضایت عاملان اقتصادی از نهادهایی که تامین امنیت خاطر را به عهده گرفته‌اند، با میانگین قدرت رضایت آفرینی ۰/۶۰، بیشتر از نهادهای توسعه آفرین با قدرت رضایت آفرینی ۰/۵۷ و بیشتر از رضایت ناشی از عملکرد نهادهای رقابت آفرین با میانگین قدرت رضایت آفرینی ۰/۴۹ است. به عبارت دیگر مدیریت دولت در تامین حقوق اقتصادی رقابت آفرین در بازار کار نسبت به دیگر ابعاد حقوق اقتصادی؛ ضعیف تر است.

۳- نتیجه کلی :

۱-۳ قابلیت دولت در تامین حقوق اجرایی در فرآیند هر یک از حقوق اقتصادی ایمنی بخش، رقابت آفرین و توسعه‌افزا، که بیشتر از تامین حقوق آموزشی و بیشتر از تامین حقوق اصلاح‌گرانه است (۱ نیت به ۰/۶۶ و ۰/۶۰)؛ بیانگر ضعف نسبی خدمات مدیریتی اصلاح‌گرانه است و بنابر این باید در فرآیند تامین این حقوق اقتصادی؛ به ایجاد زمینه‌های تحلیل این اقدامات اساسی مدیریت اقتصاد کشور بهاء داد.

۲-۳ در فرآیند مدیریت نهادی تامین حقوق ایمنی بخش، قدرت تامین حقوق آموزشی عاملان اقتصادی در بازارهای مختلف، بیشتر از قدرت تامین حقوق اصلاح‌گرانه در این بخش از تامین حقوق است. (۰/۷۶ در مقایسه با ۰/۴۴)، و این بدان معناست که در این زمینه باید کارهای اصلاحات اقتصادی را جدی گرفت.

۳-۳ در فرآیند مدیریت نهادی تامین حقوق رقابتی؛ قدرت تامین حقوق اصلاح‌گرانه عاملان اقتصادی در بازارهای مختلف، بیشتر از قدرت تامین حقوق آموزشی در این بخش از تامین حقوق اقتصادی است. (۰/۹۵ در مقایسه با ۰/۸۳)، و این بدان معناست که در این زمینه باید ارائه خدمات

آموزشی برای رقابت‌آفرینی اقتصادی را جدی گرفت.
 ۳-۴ در فرآیند مدیریت نهادی تامین حقوق توسعه‌افزا؛ قدرت تامین حقوق اصلاح‌گرانه
 عواملان اقتصادی در بازارهای مختلف، بیشتر از حقوق آموزشی در این بخش از تامین حقوق
 است. (۰/۵۴ در مقایسه با ۰/۴۳)، و این بدان معناست که در این زمینه باید کارهای گسترش
 اطلاعات آموزشی اقتصادی را جدی گرفت.

فهرست منابع فارسی:

- پازوکی، مهدی (۱۳۵۵)، "تحقیق در رابطه نظام حقوقی و توسعه اقتصادی - اجتماعی در ایران"، انتشارات مروارید.
- تانزی، ویتو (۱۳۷۰)، ترجمه عزیز کیاوند؛ "فساد، فعالیت‌های دولتی و بازار"، گزیده مسائل اقتصادی و اجتماعی شماره ۱۵۲-۱۵۳.
- خداپرست مشهدی، مهدی (۱۳۷۷)، "مدیریت اقتصادی و امنیت سرمایه‌گذاری خصوصی در مسیر برنامه‌های عمرانی" همایش پنجاه سال سابقه برنامه‌ریزی در ایران، جلد اول
- خداپرست مشهدی، مهدی (۱۳۷۷) "ادبیات امنیت اقتصادی" (گامی در مسیر شناخت محرکه‌های توسعه‌آفرین در بخش خصوصی)؛ دوره دکتری اقتصاد ایران دانشگاه علامه طباطبائی
- خداپرست مشهدی، مهدی (۱۳۷۹)، "بررسی ابعاد حقوق مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان"، موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی
- دوران، دانیل (۱۳۷۶)، مترجم، محمد یمنی، "نظریه سیستم‌ها"، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
- رنانی، محسن (۱۳۷۸)، "بررسی موانع نهادی کارائی نظام اقتصادی بازار در اقتصاد ایران؛ (بازار یا نابازار)، مجموعه برنامه و بودجه - ۴، سازمان برنامه و بودجه.
- سازمان برنامه و بودجه (۱۳۷۸)، "حقوق مصرف‌کننده".
- سالکی، حسین (۱۳۶۵)، "حمایت از مصرف‌کننده"، انتشارات پیشبرد.
- صادقی تهرانی، علی (۱۳۷۹)، "اقتصاد سیاسی ایران و ساختار سیاسی کشور"، بهار، ۲۶ خرداد.
- علیپور تهرانی، بهزاد (۱۳۷۲)، "مکانیزم ارتباطی دولت و بخش خصوصی و ظهور نهادهای عظیم صنعتی و بازرگانی در ژاپن"، موسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه.
- فرشاد یکتا، محسن (۱۳۵۶)، "مفهوم حقوق اقتصادی در ایران"، انتشارات مدرسه عالی بازرگانی.
- کاتوزیان، محمد علی (۱۳۷۴)، اقتصاد سیاسی ایران (از مشروطیت تا پایان سلسله پهلوی)، ترجمه محمد رضا نفیسی، کامبیز عزیزی؛ انتشارات پایروس.
- کاتوزیان، ناصر (۱۳۷۶)، مقدمه علم حقوق و مطالعه در نظام حقوقی ایران، شرکت سهامی انتشار، چاپ ۲۲ با تجدید نظر.

کاتوزیان، ناصر (۱۳۵۷)، **دولت خدمتگذار و مسئول به جای دولت حاکم**، مجله آرش، ۲۹ اسفند، گذری بر انقلاب ایران ص ۱۰۶ به بعد.

نورث، داگلاس سی (برنده جایزه نوبل ۱۹۹۳ همراه با رابرت دبلیو. فوگل)، (۱۳۷۸)، **نهاد ها و ثمره اقتصادی آنها**، مترجم مهدی خداپرست مشهدی؛ پژوهشنامه بازرگانی، شماره ۵.

نورث، داگلاس سی. (۱۳۷۷)، **نهادها، تغییرات نهادی و عملکرد اقتصادی**، مترجم محمد رضا معینی؛ مجموعه برنامه و بودجه - ۱۸، سازمان برنامه و بودجه.

یشربی قمی، سید علی (۱۳۷۴)، **مقدمه علم حقوق و نظام جمهوری اسلامی**، دفتر نشر نوید اسلام.

- Alchian, Armen A. (۱۹۹۳), **Property Rights**, In Invisible Hand, Palgrave
- Becker, Gary S. (۱۹۹۳), Nobel Prize Winner ۱۹۹۲, **The Economic Way of Looking at Behavior**, *Journal of Political Economy*, Vol. ۱۰۱, No. ۳
- Buchanan, James M. (۱۹۹۳), The Nobel Prize Winner in ۱۹۸۶, **Economics of the Constitution**, In Invisible Hand, Palgrave
- Friedman, David (۱۹۹۳), **Law & Economics**; In Invisible Hand, Palgrave.
- Helene Poirson, (۱۹۹۸), African Department, **Economic Security, Private Investment & Growth In Developing Countries**; I. M. F.
- Jennings, Marianne, (۱۹۹۷), **Business: Its Legal, Ethical & Global Environment**, South Western College Publishing.
- Mints, Morton & Cohen S., Jerry (۱۹۷۱), America, Inc., "**Who Owns And Operates The U.S. ?**", New York: Dial press, p. ۱۰۳.
- Scully, Gerald W. (۱۹۹۲), **The Constitutional Setting & the Gains from Exchange**, In "Constitutional Environment & Economic Growth", Princeton University Press, New Jersey.
- Scully, Gerald W. (۱۹۹۲), **What Is To Be Done?** (Reform of the Institutional Framework & Economics Policy for Progress, Freedom is Pareto Efficient), In "Constitutional Environment & Economic Growth", Princeton University Press, New Jersey.
- Sen, Amartya (۱۹۹۹), Winner of The Nobel Prize, ۱۹۹۸, on **Ethics & Economics**, Oxford India Paperbacks.
- Stephen, Frank H. (۱۹۸۸), **The Economics of the Law**; Harvester Wheatsheaf.
- Stiglitz, Joseph, E. (۱۹۹۷), **The Role of Government in the Economics of Developing Countries**, In Developing Strategy & Management of Market Economies, Malinvaud, et-al, Oxford, U.N.
- U.N. Conference on Trade & Development, (۱۹۹۶), **Incentives & Foreign Direct Investment**, N.Y. & Geneva.
- Aymo Brunett; Gregory Kisunko, Beatrice Weder (۱۹۹۸), International Finance Corporations, **How Business See Government**, World Bank, Washington D.C., ۱۹۹۸

پیوستها

جدول (۱) مقادیر برآورد شده و ضرایب آماری متغیرهای مدل

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
X1K	۰,۷۵۹۶۳۵	۰,۱۳۲۸۶۹	۵,۷۱۷۱۸۵	۰,۰۰۰۰
R1K	۰,۳۲۳۶۵۹	۰,۱۴۹۹۳۰	۲,۱۵۸۷۳۶	۰,۰۳۴۴
T1K	۰,۴۳۰۸۳۷	۰,۱۵۳۹۶۸	۲,۷۹۸۲۲۷	۰,۰۰۶۶
X2K	۰,۸۰۹۲۶۴	۰,۱۶۸۹۸۴	۴,۷۸۹۰۰۱	۰,۰۰۰۰
R2K	۰,۴۶۲۵۳۳	۰,۱۶۲۲۳۶	۲,۸۵۱۰۰۰	۰,۰۰۵۸
T2K	۰,۳۲۱۰۲۶	۰,۱۴۵۳۶۷	۲,۲۰۸۳۷۹	۰,۰۳۰۶
X3K	۰,۵۶۴۷۱۳	۰,۲۳۶۵۷۱	۲,۳۸۷۰۷۳	۰,۰۱۹۸
R3K	۰,۵۲۱۴۸۴	۰,۲۰۶۷۷۸	۲,۵۲۱۹۵۱	۰,۰۱۴۱
T3K	۰,۶۲۹۰۸۴	۰,۱۸۱۳۶۶	۳,۴۶۸۵۷۸	۰,۰۰۰۹
X1G	۰,۹۸۵۴۷۲	۰,۱۸۷۰۳۷	۵,۲۶۸۸۶۱	۰,۰۰۰۰
R1G	۰,۱۰۵۲۹۴	۰,۱۵۵۰۸۰	۰,۶۷۸۹۶۴	۰,۴۹۹۳
T1G	۰,۷۱۹۵۶۰	۰,۱۷۸۳۶۰	۴,۰۳۴۳۲۲	۰,۰۰۰۱
X2G	۰,۵۷۸۱۱۶	۰,۲۱۷۷۳۹	۲,۶۵۵۰۸۸	۰,۰۰۹۷
R2G	۰,۵۳۴۲۲۳	۰,۲۲۲۲۴۶	۲,۴۰۳۷۴۸	۰,۰۱۸۸
T2G	۰,۱۵۷۶۲۵	۰,۲۰۱۲۳۳	۰,۷۸۳۲۹۸	۰,۴۳۶۰
X3G	۰,۷۷۶۰۸۰	۰,۱۶۳۳۱۱	۴,۷۵۲۱۷۱	۰,۰۰۰۰
R3G	۰,۸۱۶۲۲۱	۰,۱۵۷۳۶۱	۵,۱۸۶۹۱۵	۰,۰۰۰۰
T3G	۰,۲۰۲۳۵۵	۰,۱۳۶۸۲۳	۱,۴۷۸۹۵۵	۰,۱۴۳۵
X1L	۰,۵۸۳۹۵۱	۰,۱۷۷۳۱۱	۳,۲۹۳۳۷۵	۰,۰۰۱۷
R1L	۰,۵۹۲۳۰۴	۰,۱۶۵۹۷۰	۳,۵۶۸۷۴۰	۰,۰۰۰۷
T1L	۰,۶۳۱۴۹۰	۰,۲۳۶۷۱۶	۲,۶۶۷۷۱۱	۰,۰۰۹۹
X2L	۰,۱۶۴۴۳۴	۰,۱۶۲۳۵۲	۱,۰۱۲۸۲۴	۰,۳۱۵۴
R2L	۰,۴۸۹۶۳۶	۰,۱۵۲۸۴۷	۳,۲۰۳۴۴۳	۰,۰۰۲۲
T2L	۰,۸۰۴۵۸۲	۰,۱۲۸۱۳۲	۶,۲۷۹۳۰۶	۰,۰۰۰۰
X3L	۱,۲۶۳۶۱۰	۰,۲۲۱۸۰۴	۵,۶۹۶۹۷۴	۰,۰۰۰۰
R3L	۰,۰۷۹۳۴۹	۰,۱۶۲۸۴۰	۰,۴۸۷۲۸۱	۰,۶۲۷۹
T3L	۰,۳۶۲۷۴۷	۰,۱۹۵۵۴۵	۱,۸۵۵۰۵۴	۰,۰۶۸۶

منبع: نتایج تحقیق.

جدول (۲) مقادیر برآورد شده و ضرایب آماری متغیرهای مدل

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
WR+K	۰,۳۴۶۶۴۳	۰,۱۷۴۰۷۹	۱,۹۹۱۲۹۴	۰,۰۵۰۶
WX+K	۰,۴۲۶۵۹۲	۰,۱۸۲۸۴۹	۲,۳۳۳۰۲۱	۰,۰۲۲۷
PX+K	۰,۳۳۴۱۳۹	۰,۱۴۶۸۰۳	۲,۲۷۶۱۱۲	۰,۰۲۶۱
PR+K	۰,۶۳۲۷۵۳	۰,۱۷۰۵۳۵	۳,۷۱۰۴۰۵	۰,۰۰۰۴
PR+G	۰,۳۲۰۴۶۴	۰,۱۱۶۵۹۹	۲,۷۴۸۴۲۷	۰,۰۰۷۷
PX+G	۰,۶۵۹۵۷۲	۰,۱۱۰۶۲۳	۵,۹۶۲۳۶۳	۰,۰۰۰۰
WX+G	۰,۳۹۸۸۰۲	۰,۱۴۰۹۰۳	۲,۸۳۰۳۳۴	۰,۰۰۶۱
WR+G	۰,۵۳۹۲۵۷	۰,۱۳۶۵۰۰	۳,۹۵۰۶۱۴	۰,۰۰۰۲
PX+L	۰,۴۴۳۴۸۵	۰,۱۸۵۲۵۱	۲,۳۹۳۹۶۶	۰,۰۲۰۱
PR+L	۰,۵۱۶۵۱۲	۰,۱۷۴۱۷۰	۲,۹۶۵۵۷۰	۰,۰۰۴۵
WX+L	۰,۴۳۴۸۷۲	۰,۱۵۶۳۷۴	۲,۷۸۰۹۷۵	۰,۰۰۷۴
WR+L	۰,۳۳۴۲۷۸	۰,۱۶۴۴۹۱	۲,۰۳۲۱۹۲	۰,۰۴۷۰

منبع: نتایج تحقیق.

آزمون‌های آماری برای مقایسه ضرایب

نظر به اینکه هدف این پژوهش مقایسه توانمندی دولت در تامین حقوق اقتصادی ملت در بازارهای سه گانه است و نمونه‌های جمع آوری شده در هر بازار متفاوت است؛ بنابراین به منظور مقایسه ضرایب برآورد شده در معادلات مختلف از آزمون F استفاده شده است. در این راستا ۱۲ تابع آماری دیگر معرفی می‌گردند تا قیودی را معرفی کنند که مقایسه را میسر سازد. فرض صفر آن است که ضرایب معرفی کننده کشش‌های رضایت آفرین در هر یک از فعالیت‌های اجرایی، پژوهشی و آموزشی؛ مساوی باشند. به عبارت دیگر نگاه یکسان به ابعاد مختلف تامین حقوق ایمنی بخش، رقابت آفرین و توسعه‌افزا، رفتار عادلانه دولت، در تامین حقوق اقتصادی ملت، را تداعی کند. فرض مقابل بر عدم تساوی تامین حقوق ایمنی بخش، رقابت آفرین و توسعه‌افزا در سه بازار سرمایه، کار و کالا تاکید دارد و رفتار دولت را در جهت تامین حقوق اقتصادی فوق ناعادلانه نشان می‌دهد.

برای انجام آزمون، ابتدا توابع به صورت دو به دو مقایسه می‌شوند. بنابراین برای مقایسه تامین هر یک از حقوق‌های فوق در بازارهای سه گانه: سرمایه، کار و کالا؛ مثلاً برای تامین حقوق ایمنی بخش؛ در آغاز بازار سرمایه با کار، سپس بازار سرمایه با کالا و سرانجام بازارهای کار با کالا؛ یکبار بصورت مقید و بار دیگر بصورت نامقید مورد مقایسه قرار می‌گیرند. F محاسبه شده (بر اساس فرمول زیر) برای هر یک از توابع ۱۲ گانه آماری، با درجات آزادی $v_1 = 2k$ و $v_2 = n+m-2k$ ؛ با F جدول آماری، مقایسه می‌گردد؛ اگر F محاسبه شده، از F جدول بیشتر باشد، فرض H_0 مبنی بر

یکسان بودن ضرایب بین معادله ای رد می شود. در غیر این صورت فرض H_0 را نمی توان رد کرد. بعنوان مثال نحوه شکل گیری این آزمون آماری برای دو بازار سرمایه و کار، در فرآیند تامین حقوق ایمنی بخش، به این نحو است که تابع مقیدی معرفی می شود که فرض H_0 را در درون خود جای می دهد. این توابع غیر مقید مربوط به این دو بازار و فروض H_0 و H_1 عبارتند از:

اینک با توجه به توابع غیر مقید و فرض H_0 می توان معادله مقید مربوط به تامین حقوق ایمنی بخش در هر یک از سه بازار سرمایه، کار و کالا به شرح زیر معرفی نمود.

$$Y_{Uj} = \lambda_{11} * X_{Uj} + \lambda_{12} * R_{Uj} + \lambda_{13} * T_{Uj} + \varepsilon_{Uj}$$

$$Y_{Lj} = \lambda_{21} * X_{Lj} + \lambda_{22} * R_{Lj} + \lambda_{23} * T_{Lj} + \varepsilon_{Lj}$$

$$Y_{Kj} = \lambda_{31} * X_{Kj} + \lambda_{32} * R_{Kj} + \lambda_{33} * T_{Kj} + \varepsilon_{Kj}$$

در تابع اول، کلیه مشاهدات مربوط به K ، L به تعداد $152 = 76 + 76$ بدنبال یکدیگر، لیست می گردد و برآورد مجددی از ضرایب فوق بعمل می آید. برای محاسبه F از رابطه زیر استفاده می نمائیم:

در اینجا n تعداد مشاهدات مربوط به بازار کار K است و m تعداد مشاهدات مربوط به بازار سرمایه L است. k تعداد قیود معرفی شده در آزمون فرض است. $ESS(R)$ معرفت مجموع مربعات باقیمانده در معادله مقید است. این معادله با اعمال فرض $F=0$ و H_0 علاوه بر مشاهده بازار کار $(n+m)$ ، برآورد شد. $ESS(UR)$ معرفت مجموع مربعات باقیمانده در دوران آزادی توابع مربوطه، تحمیل نشده است.

نتایج بدست آمده مربوط به F در دوازده حالت مورد نظر در مطالعه حاضر در جدول شماره (۳) آورده شده است. در ضمن مقادیر $ESS(RE)$ و $ESS(UR)$ ، همراه با مقادیر بحرانی در سطح

اهمیت ۵ در صد و ۹ در صد نیز منعکس گردیده است. لازم به توضیح است، جهت اجتناب از پیچیدگی‌های غیر ضرور آماری فرض شده است که توزیع داده‌ها به شکل نرمال می‌باشد. بدیهی است در صورتی که فرض نرمال بودن توزیع مشاهدات گذارده نشود، بایستی از روشهای پیچیده پارامتریک جهت برآورد و آزمون فرضیه استفاده شود. از مواردی که فرض نرمال بودن توزیع را مختل می‌سازد؛ کوچک بودن نمونه مورد مطالعه است. که بنظر می‌رسد با توجه به حجم نمونه بزرگی که در مطالعه حاضر انتخاب شده است (در هر بازار ۷۶ نمونه)، این مشکل تا حدی برطرف شده است.

بر اساس نتایج حاصله، فرض H_0 در سطح اهمیت ۵ در صد؛ در مواردی که تحت عنوان حالت‌های ۱، ۲، ۴، ۵، ۷، ۸، ۱۰، ۱۱ و ۱۲ در جدول شماره (۳) ارائه شده است؛ رد می‌گردند و فرضیه H_1 پذیرفته می‌شود. در مابقی موارد فرض H_0 در سطح اهمیت ۹ در صد قابل رد است. دوازده حالت مورد بررسی در جدول شماره (۳) به شرح زیر معرفی می‌شوند:

- ۱- مقایسه K&L در تامین حقوق ایمنی بخش
- ۲- مقایسه K&L در تامین حقوق رقابتی
- ۳- مقایسه K&L در تامین حقوق توسعه‌افزا
- ۴- مقایسه K&L در تامین حقوق مدیریت ساماندهی
- ۵- مقایسه K&G در تامین حقوق ایمنی بخش
- ۶- مقایسه K&G در تامین حقوق رقابتی
- ۷- مقایسه K&G در تامین حقوق توسعه‌افزا
- ۸- مقایسه K&G در تامین حقوق مدیریت ساماندهی
- ۹- مقایسه L&G در تامین حقوق ایمنی بخش
- ۱۰- مقایسه L&G در تامین حقوق رقابتی
- ۱۱- مقایسه L&G در تامین حقوق توسعه‌افزا
- ۱۲- مقایسه L&G در تامین حقوق مدیریت ساماندهی

جدول (۳) مقایسه F برای آزمون فرضیه آماری مقید H_0

F.۹	F.۵	F	ESSRE	ESSUR	
۱,۴۲۰۰۰۰	۲,۶۰۰۰۰۰	۲۹,۵۴۰۵۲	۴۹,۰۳۶۸۴	۲۸,۹۷۵۴۹	۱
۱,۴۲۰۰۰۰	۲,۶۰۰۰۰۰	۳,۶۷۲۲۳۵	۳۳,۹۲۶۸۱	۳۱,۱۷۸۹۰	۲

۱,۴۲۰,۰۰۰	۲,۶۰۰,۰۰۰	۱,۸۵۰,۲۹۸	۳۷,۶۸۷۶۴	۳۶,۰۹۷۳۸	۳
۱,۴۲۰,۰۰۰	۲,۶۰۰,۰۰۰	۴,۳۳۱,۶۹۸	۴۷,۱۲۹۱۰	۴۲,۶۲۵۶۵	۴
۱,۴۲۰,۰۰۰	۲,۶۰۰,۰۰۰	۲,۹۰۷,۸۶۰	۳۸,۴۱۴۴۹	۳۶,۲۰۵۷۹	۵
۱,۴۲۰,۰۰۰	۲,۶۰۰,۰۰۰	۱,۴۰۹,۹۰۶	۵۱,۵۳۵۷۲	۵۰,۰۲۴۳۷	۶
۱,۴۲۰,۰۰۰	۲,۶۰۰,۰۰۰	۲۵,۱۱۰,۷۴	۶۱,۱۴۳۹۲	۳۹,۷۵۳۲۲	۷
۱,۴۲۰,۰۰۰	۲,۶۰۰,۰۰۰	۱۲,۰۹۴۶۳	۵۷,۵۷۳۸۶	۴۵,۳۷۷۷۱	۸
۱,۴۲۰,۰۰۰	۲,۶۰۰,۰۰۰	۱,۵۳۵,۷۶۹	۳۷,۵۸۱۹۴	۳۶,۳۰۵۰۸	۹
۱,۴۲۰,۰۰۰	۲,۶۰۰,۰۰۰	۲,۶۵۹,۹۱۰	۵۰,۱۲۷۲۲	۴۷,۲۴۹۰۹	۱۰
۱,۴۲۰,۰۰۰	۲,۶۰۰,۰۰۰	۳,۶۶۲,۶۰۴	۳۵,۸۶۴۴۲	۳۳,۱۰۸۴۴	۱۱
۱,۴۲۰,۰۰۰	۲,۶۰۰,۰۰۰	۳,۴۱۰,۰۰۰	۳۷,۵۰۷۴۳	۳۵,۰۴۹۴۰	۱۲

منبع: نتایج تحقیق